

DOLENTJSKI LIK

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Nov

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak petek.
— Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din,
četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oz. 3 ameriške
dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Štev. 17-18 (320-321)

Leto VII

NOVO MESTO, 27. APRILA 1956

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Tone Gošnik.
Uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25 Poštni pri-
Telefon uredništva in uprave št. 127 Rokopisov se vračamo Tiska Casopisno-
založniško podjetje »Slov. poročevalce« v Ljubljani Za tisk odgovarja Franc Plevel.

ZA ČIM VEČJO PROIZVODNJO V ZNAMENJU PRVEGA MAJA

Utrditev tržišča je eno izmed osnovnih načel letošnjega zveznega in republiškega družbenega plana. V zveznem merilu računamo s porastom celokupne industrijske proizvodnje za 10 odstotkov v primerjavi z doseženim nivojem leta 1955. Pri zahtevanju za ostvareitev povečane proizvodnje bo zato bistvena naloga naše letošnje gospodarske politike, začeti pri najmanjšem podjetju v občini in okraju pa vse navzgor do velikih naših industrij. Le tako bo moč doseči in uresničiti vsa načela, postavljena lani v septembru na posvetovanju pri predsedniku Titu. Višje življenjske ravni namreč ne smemo doseči čez noč in brez temeljitih posredov v nadaljnji razvoj našega gospodarstva. Zmanjšanje investicijske dejavnosti, ki je vplivala na zmanjšano potrošnjo investicijskega blaga, drugi ukrepi za ureditev tržišča in ustvarjanje primernih zalog, ki jih v zadnjih letih nismo bili vajeni, vse to mora zagotoviti utrditve notranjega trga. Nepotrebna bojazen tudi nekaterih dolenskih proizvodnih podjetij, da je ob malce večjih zalogah že »treba misliti na zmanjševanje proizvodnje«, je odveč in gospodarsko škodljiva. Če več zaposlenih let govorimo namreč, da brez zadostnih zalog blaga v industriji in trgovini ne bo moč doseči uravnovešanja na tržišču in zniževati cen. Se vedno so največje težave na trgu prav nezadostni blagovni skladi za široko potrošnjo. Dvig proizvodnje je edini izhod iz zagate, ki nam je doslej ustvarjala nemir na trgu in neenakomerno potrošnjo.

Ta načela so vodila tudi delo sestavljencev osnutka okrajnega družbenega plana za leto 1956. Lani v novembru izdelani prvi osnutki proizvodnih planov naših podjetij so se kazali vse običajne znake »planiranja z rezervo«: nenapeto proizvodnjo, težnje po visokem dobičku in zelo povečanih materialnih stroških ob hkratnem zniževanju.

Občinski praznik v šentjerneju

2. maja praznujemo v šentjerneju občinski praznik — spomin na formiranje Gorjanskega bataljona v letu 1942 na Pragu nad Javorovico, katerega prvi komandant je bil Franc Pirkovič-Cort, prvi komisar pa Tone Sušteršič — Tine Železnik. Letošnja proslava šentjernejskega občinskega praznika bo 1. maja na Vrhovem pri Orehoviči. Do načrtni vabiljo na tovariško srečanje vse nekdanje borce Gorjanskega bataljona in ostale člane Zveze borcev.

Osnutek okrajnega družbenega plana za leto 1956 predvideva dvig fizične proizvodnje v industriji za 35 odstotkov, medtem ko naj bi se vrednost celotnega denarnega obsega proizvodnje dvignila za 13 odstotkov — V industrijskih podjetjih bo na novo zaposlenih 519 ljudi

nju predvidenih dajatev skupnosti in pod. Res je, da podjetja še niso vedela, kakšna bo realizacija proizvodnje za leto 1955, niso bili znani planski instrumenti za leto 1956, vendar pa je bilo le vse preveč ugotovljeno, da bi ostalo v podjetjih skritih kar največ rezerv. Ko je okrajni zavod za plan v januarju in februarju ponovno pretresal proizvodne plane s podjetji in so slednja poznala tudi že instrumente za leto 1956, ki so zanje ugodnejši od teh v letu 1955, se je položaj bistveno spremenil. Bolj sproščeno planirana proizvodnja je uspeh po-

novnega pretresa dolžnosti naših podjetij do skupnosti. Medtem ko je n. pr. znašal prvotni plan družbenega proizvoda industrijskih podjetij za leto 1956 po predlogih podjetij eno milijardo in 540 milijonov, znaša zdaj v osnutku družbenega plana milijardo in 670 milijonov dinarjev ali 9 odstotkov, predvideni dobiček pa je od prvotnih 532 milijonov dinarjev na 593 milijonov ali za 11 odstotkov.

Fizični in denarni obseg predvidene proizvodnje v letu 1956 je v primerjavi z letom 1955 v okraju sledeč:

Stroka Panoga	Dvig fizične proizvodnje v %	Denarni obseg v 000 din			Delovna sila	
		1955	1956	indeks	1955	1956
Elektroenerg.	23%	140.670	170.797	121	105	107
Rudarstvo	13%	143.403	156.550	110	222	258
Nekovine	18%	154.756	179.400	115	290	290
Kovinska industrija	386%	130.726	653.810	500	212	432
Kem. čna industrija	90%	46.060	59.999	130	30	45
Gradbeni material	80%	38.723	57.600	149	138	141
Lesna industrija	9%	619.286	672.271	109	471	534
Tekstilna industrija	20%	1.372.708	1.615.328	118	653	756
Industrija čevljev	28%	210.019	266.960	127	196	226
Zivilska industrija	18%	330.366	396.035	111	179	220
INDUSTRIJA	35%	3.186.717	4.198.840	132	2.496	3.009
KMETIJSTVO	—	103.882	109.044	105	330	340
GOZDARSTVO	—	454.347	425.031	94	661	660
GRADENISTVO	—	940.659	781.000	83	2.083	1.378
PROMET	—	469.570	413.997	88	576	576
TRGOVINA	—	292.818	292.000	104	895	896
GOSTINSTVO	—	159.108	164.400	103	171	168
OBRT	—	686.086	712.000	104	1.058	1.129
SKUPAJ OLO	—	6.282.187	7.096.312	113	8.275	8.166

V primerjavi z letom 1955 je proizvodnja industrijskih podjetij v okraju za leto 1956 planirana v skupnem predvidenem dvigu za 35 odstotkov, medtem ko kažejo denarni kazalniki dvig za 32 odstotkov, zaposlili pa naj bi se na novo v industrijskih podjetjih vseh panog 519 ljudi. Številke povedo, da je plan sicer napet, a izvedljiv, če bodo v vseh podjetjih razumeli bistvo letošnjega zveznega, republiškega in okrajnega družbenega plana in če bodo uresničevanju sprejeli obveznosti do skupnosti posvetili vse svoje znanje, prizadevnost in delavsko zavest. Osnutek letošnjega družbenega plana pa pove tudi, da pomoč, ki jo je Dolenjska dobila od skupnosti, ni bila slaba naložba. Proizvodna zmogljivost novih podjetij (nova železovarna, proizvodno podjetje »Mirna«, Motomontaža, Mlekarna itd.) oz. razširjena pro-

izvodnja nekaterih povečanih industrijskih obratov prihajata letos vidno do izraza v povečani proizvodnji. To je eden izmed pomembnih korakov za gospodarsko okrepitev Dolenjske ter njen nadaljnji razvoj. Ob taki gospodarski rasti, v kateri se zrcali vsa skrb ljudske oblasti za razvoj vseh naših predelov, so čedalje redkejši prej tako pogosto poudarjeni vzdihi o zaostalosti in zapuščeni Dolenjske. Seveda bodo tudi vnaprej še vedno potrebni izdatni napor vseh njenih delovnih ljudi, da v industrializaciji, kmetijstvu, gradnjah,

Prihodnja številka

Dolenjskega lista izide v petek 11. maja, ker je zaradi prvomajskega odмора v tiskarni prej ne moremo izdati.

UREDNIŠTVO

prometu, trgovini, obrti, gostinstvu in turizmu na ostane mo sredi začasnega pota. Osnova, krepka osnova za naš dvig pa je tu; v vidni meri jo potrjuje osnutek letošnjega okrajnega družbenega plana.

Novi proizvodi dolenskih podjetij

Največji dvig predvideva v okraju kovinska industrija. »BELT« bo povečal proizvodnjo sive litine od 300 na 700 ton, izdelal pa bo tudi 6.000 panto grafskih svetilk in 240 električnih pastirjev za kmetijstvo. »MIRNA« bo dala na trg 1200 šivalnih strojev, v Strazi pa bodo izročili prometu 850 popravilnih železniških vagonov. Montaža avtomobilov in izdelovanje kmetijskih strojev se bo v »Motomontaži« letos krepko razvilo, medtem ko bo »KREMEN« povečal proizvodnjo kremenčevega peska od 32 na 40 tisoč ton, dal pa bo na trg tudi 3 tisoč ton kamna roženca, ki ga doslej ni pridobival. V Kanizariji bodo rudarji nakopali letos 35.000 ton rjavca premoaga, medtem ko so ga lani 27.000 ton. Farmaceutski laboratorij »KRKA« bo povečal proizvodnjo in asortiment zdravil, oprekarne pa bodo dele 1.100.000 voltkov, ki jih dodeli v okraju nismo izdelovali. Proizvodnja zidkov pa bo za milijon 800 tisoč kosov večja. Za 225.000 kvadratnih metrov bo večja proizvodnja moške konfekcije, 17 ton več pa bo izdelane trikotne konfekcije. Čevljarstva podjetja v okraju bodo dala na trg 17.000 parov čevljev več kakor lani, med njimi predvsem otroške čevlje. Industrija živil bo dvignila proizvodnjo margarine za 200 ton, sadnih sokov za 780 ton, bombonov za 13

ton, med novimi proizvodi »BELSADA« pa je 110 ton džemov in kompotov.

Med panogami, ki predvidevajo padec proizvodnje, je gozdarstvo zaradi zmanjšanja narčarščne sečne lesa, gradbeništvo pa bo delalo manj zaradi zmanjšane obsega investicij. Prav tako je predviden manjši bruto produkt v prometu zaradi vgrajevanja starega materiala v Podjetju za vzdrževanje prog, medtem ko bo v podjetjih za avtomobilski promet več voz v neuporabnem stanju.

Ko ob 1. maju, mednarodnem prazniku dela, tudi naši delovni kolektivi pregledujejo uspehe svoje dosedanje rasti in napredka, jim želimo predvsem, da bi se ob prizadevanjih za uresničitev letošnjih proizvodnih planov obrnili zlasti k svojim notranjim vprašanjem: k povečanju delovne sposobnosti, k zmanjševanju lastne cene svojih izdelkov, k uvažanju novih proizvodov, novih delovnih izmen, k čim boljši notranji organizaciji in h kar najbolj zavestni delovni disciplini. Sele nastajajoča industrializacija v našem okraju zahteva od vseh naših dolenskih kolektivov morda celo več naporov, vzglednega dela in učenja kakor v drugih, bolj razvitih okrajih. Lik socialističnega delavca je v mnogih naših podjetjih še vedno nov ali le malo znan pojem. Vzgojno vloga sindikatov in drugih družbenih činiteljev postaja prav zato vedno bolj pomembna, ki jim želimo, da se s posebej važna, zlasti še, če se zavedamo, kako pomembno vlogo bi moral dolenski delavec odigrati tudi v preobrazovanju vasi in njenih ljudi, med katere se po delu v mestu, v tovarni vsak dan vrača.

Sklep, da bodo letošnji proizvodni načrti v celoti uresničeni in če le moremo tudi preseženi, pa naj bo najlepši požarev vseh dolenskih kolektivov ob 1. maju, prazniku dela!

P R I P R A V E ZA TITOVO ŠTAFETO

Poseben odbor pri okrajnem odboru SZDL Novo mesto pripravlja organizacijo Titove štafete v počastitev maršalovega rojstnega dne. Tudi letos bo šest glavnih okrajnih štafet, ki bodo povežale ves novi okraj. Organizacijo posameznih štafetnih prog v okraju so prevzele posamezne organizacije in društva. Progo »Baza 20« Novo mesto je prevzela SZDL, progo Žužem-

berk—Novo mesto LMS, progo Metlika—Novo mesto Okrajni sindikalni svet, progo Dobenc—Mirna—Sentrupert—Mokronog—Šmarjeta—Novo mesto je prevzela Okrajna gasilska zveza, progo Semič—Gornji Lazi—Novo mesto Zveza borcev in progo Trška gora—Novo mesto Okrajna združena zveza. Iz Crnomlja bo šla glavna republiška štafeta preko Poljanske doline ob Kolpi in Kocelj v Ljubljano.

Na glavne proge se bodo priključile še številne stranske in krajevne štafete, tako da bo z njimi povezan ves okraj. Celotno izvedbo okrajnih štafet vodi TVD Partizan. Pri prenosu štafetnih palic na posameznih progah bodo sodelovala vsa društva in organizacije ter šole ne glede, kdo organizira progo. Štafeta bo 20. maja.

Olepševalno društvo Novomeščanom

S skupnimi napori smo v zadnjih letih pri oklepšavi mesta dosegli lepe uspehe. Lahko bi bili še večji, če bi vsi prebivalci imeli za lepoto, snago in za okrasne nasade in naprave več razumevanja. Tako pa so trud in stroški večkrat brez haska, ker mnogo dela uničijo brezvestni ljudje in otroci brez nadzorstva.

Pričev v Ragovem logu skoraj ni več. Brezvestni strelec z zračnimi puškami so jih dokaj

Razlega se pesem, vihrajo zastave, ovenčane z zvezdo svobode. Delovni ljudje naše domovine jo pojo, to veliko prvomajsko pesem; odmeva iz src in gri množic, ki so šle skozi ogenj in kri, da danes slavijo svoj radostni Praznik dela pod novim soncem.

Globoko so korenine, na široko razraščene, vraščene v kri, te korenine Prvega maja, ta borba proletariata vsega sveta. Pred 70 leti, 1. maja 1886 je buržoazija v Chicagu kravovo zadušila veliko stavko delavcev, ker so terjali svoje pravice, terjali delavec in človeka vredno življenje. Mnogo je bilo ranjenih, ubitih, deset demonstrantov so obsodili na smrt. To je bil krvavi prvi maj, ki je odjeknil po vsem svetu; vzbudila, razplamnela se je zavest in solidarnost delavstva po vsej zemeljski obli. Ameriški sindikati so v spomin na čilaski žrtve sklenili, da bodo sleherni leto 1. maja prirejali demonstracije za izboljšanje pravic proletariata. Že leta 1890 so te prvomajske prireditve zajele tak obseg, da je lahko zapisal Engels: »Pripor današnjega dne bo pokazal kapitalistom po vsem svetu, da so se proletarci vseh dežel zares združili!« Tako je prvi maj postal praznik svetovnega proletariata, pa tudi vseh ostalih naprednih ljudi, ki so simpatizirali s proletariatom in mu stali ob strani. In isto leto (1890) je Prvi maj slavilo že tudi slovensko delavstvo. Od takrat je poteklo 66 let. Kapitalizem se je zavedel nevarnosti, ki mu preti od delavstva, od njegove borbe za svoje pravice, simbolizirane v praznovanju Prvega maja. Padale so žrtve, po svetu in pri nas, bile so tudi izdaje delavskih voditeljev, toda delavci niso klonili. Zavest proletariata je rasla, se krepila v skupni borbi, se sleherni leto manifestirala prvega maja in uresničevala veliko geslo Marxa-Engelsa: Proletarci vseh dežel, združite se!

66 let je po številu kratka doba, po svoji vsebini, po svojem učinku pa je to preskok iz desetletja v desetletje. Teh 66 proletarskih let je spremenilo in venomer spreminja obličje sveta. Množice so sprejele nove, drugače naloge in cilje, življenje se je napolnilo z novo vsebino. V viharjih, ki prečiščajo svet, plapolajo prapci delavskega razreda, prapor socializma, že nad vsemi kontinenti in pod njim zgubljajo reakcionarne sile svoje pozicije. Tudi slovenski proletariati je pred 66 leti razvil svoj prvomajski prapor, samo dobrega pol stoletja, in kaj vse je napredno slovensko ljudstvo doseglo v tem času! Težka je bila pot — beda, ponižanja, pomanjkanje, zapori, žrtve, vse to je spreminjalo slovenskega delavca, pa ni klonil. Visoko je dvigal svoj prapor, zavedajoč se, da je član skupnosti proletariata vsega sveta. Koval je svoje srce in pest, da so prišle iskre, da so netile kresove Prvega maja, da so vžgale orjaški ogenj naše ljudske revolucije, razviharile viharje, pregnale sovražnika in zatiralec.

In prav kot za simbol je ravno v majskem soncu zabučala pesem svobode čez našo svobodno zemljo. Bedni, tlačeni slovenski proletariati je vstal v življenje, o katerem je sanjal toliko let, za katerega se je boril. In z njim je vstalo slovensko ljudstvo, tisto ljudstvo, ki se je v naši revoluciji borilo ob njegovi strani — kmetje, intelektualci. Danes smo socialistična družina, ne poznamo vladajočih in vladanih, ne poznamo kapitalistov in proletarcev, danes imamo za vse en sam skupni imenovalec: delovni človek, delovne množice. Nazivi delavec, kmet, intelektualci, obrtnik itd., to označuje le pripadnost posameznemu poklicu, ne pa kot neko pripadnost temu ali onemu sloju, družbenemu razredu. To je naše veličastno zgodovinsko in človeško in sociološko delstvo, ki vzbuja občudovanje naprednega sveta, ki je velika pobuda za ves svetovni proletariati. Prvi maj, to je pri nas Praznik Dela, dela, ki ga v tem pomenu res lahko upravičeno zapišemo z veliko začetnico. Slava in čast vsem, ki so s svojimi prizadevanji, žrtvami, s puško, s krvjo in smrtjo priborili nam ta praznik Dela!

Toda Prvi maj je tudi naše veliko izpraševanje. Ne samo pregled uspehov in zadovoljstvo ob njih. Je to tudi pretres naše socialistične zavesti in vesti, pretres, ki smo ga dolžni sebi, ki smo ga dolžni vsem, ki so za naše dosežene cilje žrtvovali življenje, je pretres, ki smo ga dolžni svobodi. Zastave plapolajo v vetru, brnijo stroji tovarn, bučijo turbine, tulijo sirene na ladjah, drviljo ozaljske lokomotive, jekleni pišči orjejo širjave našega neba, šumijo gozdovi, čaka odgovora polje: smo povsod in vselej na mestu, mi, delovni ljudje socialistične domovine? Ali opravljamo vsak svojo dolžnost tako, s tako vnezo in zavzetostjo, kot je terja naziv socialistični, delovni človek? Je vsak pri svojem kakršnem koli delu dober in skrben gospodar, saj vse je naša last? Kajti nad prijetnim občutkom, da smo vsi gospodarji vsega, nad upravičenim ponosom, da sami gospodarimo z vsemi proizvodnimi sredstvi, mora biti zavest izredne odgovornosti, mora biti nenehna prizadevanja in nenehno delovanje človeka. Mi ne potrebujemo več prvomajskih demonstracij in praslav za doseg pravic delovnega človeka, nam se ni treba boriti, kot se je pol stoletja boril slovenski proletariati. Boriti pa se moramo za čimuspješnejše delo in dejavnost na vseh področjih, da bo sleherni Prvi maj lahko veličastna manifestacija Dela, uspešen obračun, ki ga bo ob tem prazniku sebi in družbi ponosno predložil delovni človek. Zgradili smo si veličastno stavbo, sedaj jo moramo le še dograjevati in nenehno skrbeti zanjo, skrbeti od zadnjega vijaka do močnega turbine, od pluga in traktorja do preciznega instrumenta in znanstveni delavci. Saj je vse to naše, saj vse to pospešuje naš napredek, blaginjo in srečo.

Le naj zaplapolajo prvomajske zastave, le naj zabučijo močnega, vesela pesem delovnih množic za praznik Dela! Pesem ponosa in veselja nad uspehi, posvem nove vneze, novega poleta! Potoki krvi so potekali v znamenju Prvega maja. Globoko se zavedajmo tega ob našem Prazniku Dela!

1. maja bo izročen v promet novi most v Gradcu

Pred dnevi so dokončali gradbeni dela na novem mostu čez Lahinjo v Gradcu. Preizkušnja z obtežitvijo je novi most odlično prestal. Prvega maja bodo most svečano izročili prometu. Most je zgradilo novomeško splošno gradbeno podjetje »Pionir«. Gradnja bodo tako letošnji prvi maj praznovali s pomembno pridobitvijo.

Topličani se vneto pripravljajo na svoj praznik

24. maja bodo Dolenjske Toplice že četrtri praznovali svoj kraljevni praznik. Da bi bil tudi letošnji organiziran tako dobro kot prejšnji, je postavljen štab, ki bo vodil vse priprave. Štab ima več odborov. Ker poteče letos tudi 75 let od ustanovitve gasilske čete, je bila dana pobuda, da bi gasilci praznovali svoj jubilej v okviru kraljevega praznika, zlasti ker bodo takrat dobili svoj prapor.

Kolektiv tovarne Telekomunikacij, obrata I na Vrtači pri Semiču, se zadovoljno smeji. Zakaj tudi ne, za njim je pet podnih let trdega dela in velikih uspehov, na katere so delavci in uslužbenci TELEKOMUNIKACIJ upravičeno ponosni. — Ob 1. maju, prazniku vseh delovnih ljudi, pošiljajo tople, borbene in iskrene delavske pozdrave vsem, ki gradijo sebi in naši mladini srečno bodočnost v neodvisni socialistični domovini!

DELA VSKI SVETI

naj postanejo čim boljši

Uspeh naših obsežnih gospodarskih naporov za čimprejšnjo udržitvenost domačega, notranjega trga in z njim tesno povezanega prehoda na novo gospodarsko politiko, je odvisen od mnogih družbeno-gospodarskih činiteljev. Stara resnica je, da je od ljudi in njihovega znanja, veščin, pridnosti in prizadevanosti, skrajna od vseh njihovih družbeno-moralnih vrednot v veliki meri odvisen razvoj našega gospodarstva. Na tem spoznanju je zrasla tudi zamisel, da bodo pri nas delavci sami upravljali gospodarstvo. Od delavskih svetov, upravnih odborov in celotnih delovnih kolektivov je v največji meri odvisna nadaljnja krepitev našega gospodarstva in utrjevanje socialističnih odnosov v proizvodnji.

Organi delavskega gospodarstva so pri nas sorazmerno mladi, vendar so že v teh nekaj zadnjih letih dosegli v proizvodnji, v novih odnosih med delavci, v vsestranski krepitvi in razvijanju gospodarstva tako revolucionarne uspehe, da ne prihajajo k nam iz tujine predstavniki sindikatov, političnih strank in vlad zgolj na vladnostne obiske, temveč iz žive potrebe, da bi spoznali na kraju samem, kaj je bistvenega v tem »jugoslovanskem čudežu«, kakor radi imenujejo naš napredek in vzpon dobromišlečij ljudi v tujini. In nikakor ne pravimo zaman in pisemo vedno znova, zlasti pa zdaj ob volitvah novih delavskih svetov, da se morajo organi delavskega samoupravljanja na svoje naloge temeljito pripraviti. Kakor je namreč res, da nas gospodarska zaostanost, podedovana iz preteklosti, še vedno krepko tepe, tako smo v dosežanju razvoja naše povojne socialne preobrazbe dosegli prav po zaslugi pravilne politike našega vodstva take uspehe, o kakršnih je delovni človek stare Jugoslavije v resnici le sanjal. Ti uspehi pa ne prihajajo sami po sebi, zanje je treba trdega dela, znanja in predanosti. Organi delavskega samoupravljanja morajo svoje delo zastaviti tako, da mu bodo kos z gospodarskega in političnega stališča.

Smo z dosedanjimi uspehi v delavskem samoupravljanju na Dolenjskem lahko zadovoljni?

Temu važnemu vprašanju je posvetil okrajni ljudski odbor na zadnji seji obeh svojih zborov obsežno poročilo Komisije za vprašanja delavskega samoupravljanja in pretežno del razpravljanja. V okraju je 30 podjetij, ki volijo delavske svete (imajo več kot 30 delavcev), 52 pa je podjetij, v katerih volijo same upravne odbore, ker imajo zaposlenih manj kot 30 delavcev in uslužbencev. Okrajna komisija je obiskala 22 podjetij, v katerih se je podrobno seznanila z dosedanjim delom delavskih svetov in upravnih odborov. Ugotovila je, da je v primerjavi s stanjem pred dvema leti položaj skoraj povsod znatno izboljšal, zlasti pa je dosegel samoupravljanje viden napredek v rudniku Kanjarica, v črnomaljski železnicarni in Novoteksu v Novem

mesecu. Poleg dobrih vtisov in dokazov napredka v skrbnem gospodarjenju z zaupanim ljudskim premoženjem v mnogih podjetjih pa je komisija ugotovila tudi precej pomanjkljivosti, malomarnosti, nespoštovanja zakonitih predpisov o delavskem samoupravljanju, izigravanju delavskih pravic in kršenju demokratičnih načel v podjetjih. Zato je seznanila okrajni ljudski odbor zlasti o teh slabih ugotovitvah, da bi odborni in organizacijske zagotovile delavskemu samoupravljanju povsod tisto mesto, ki mu je v razvoju naše družbe zagotovljeno in brez katerega si ne moremo več predstavljati socialistične ureditve in našega življenja.

Presplošno razpravljanje ne vzgaja delavcev v prave gospodarje

V 13 izmed obiskanih 22 podjetij, o katerih je poročala okrajna komisija, je bilo izvoljenih v organe delavskega samoupravljanja 264 delavcev in na-

Vlado Lamut: OBNOVA (1951)

meščencev, od teh 235 moških in 28 žensk; med njimi je 19 mladincev in 68 članov Zveze komunistov. Se pogled s strokovne strani: 20 visoko kvalificiranih, 130 kvalificiranih in 59 polkvalificiranih oziroma ostalih delavcev in uslužbencev. 81 delavcev in uslužbencev je bilo izvoljenih že v prejšnjih delavskih svetih. V dveh letih je imelo teh 13 delavskih svetov 262 sej s sorazmerno dobro udeležbo. Člani delavskih svetov so na sejah razpravljali predvsem o tarifnih pravilnikih, zaključnih računih, organizaciji dela v podjetjih, o plačah, gradnjah in investicijah, o finančnem sta-

nju podjetij in pod. V podjetju »Keramiška« se delavski svet v dveh letih še ni sestel, prav tako ni imel še delavski svet v kmetijskem posestvu Poljane-Soteska in v mizarškem podjetju »Topol« na Mirni. Delavski svet pri kmetijskem posestvu Mestni log v Metliki se pa tudi ni uveljavil.

Komisija je ugotovila, da je razpravljanje na sejah delavskih svetov še vedno vse preveč splošno, premalo pa je določene reševanja najbolj perečih zadev podjetja, zato manjka sklepov, ki bi zadevali to problematiko, premalo pa je tudi kontrole, kako sprejete sklepe uresničujejo. Na sejah se oglašajo le bolj uslužbeni, delavci pa zlasti takrat, ko gre za njihova osebna vprašanja. Delavski sveti se sestajajo prevečkrat, v nekaterih podjetjih pa prihaja samovoljna direktorjeva precejkrat od izraza (Splošno trgov. podjetje Črnomelj, Splošno trgov. podjetje Trebnje, Keramiška, »Topol« na Mirni itd.), zlasti tam, kjer celo leto ni bilo nobene seje delavskega sveta ali pa se je le-ta sestel enkrat ali dvakrat. Sindikalne organizacije in vodstva podjetij so na splošno premalo poskrbela, da bi člani delavskih svetov dobili potrebno znanje za delo v organih samoupravljanja, saj izjavljajo slednji, da se ne oglašajo k besedi zato, ker ne poznajo dela in nalog gospodarskih organizacij. Kadar razprav-

ga odbora oziroma delavskega sveta.

Upravni odbori in pregledanih podjetjih so imeli v dveletni mandatni dobi 300 sej, kar je z ozirom na njihovo število in naloge malo. V njih je bilo doslej 112 delavcev in uslužbencev, od tega 102 moških in 10 žensk, od tega pa le 3 mladinci in 37 članov Zveze komunistov. Medtem ko je v delavskih svetih 25 odst. uslužbencev, jih je v upravnih odborih 30 odst., kar je v nasprotju z zakonom, ki določa, da mora biti 57 odstotkov članov UO izvoljenih iz vrst delavcev.

Tam, kjer upravni uslužbeni in direktor, pa tudi upravni odbori podjetij niso čutili v praksi odgovornosti do delavskega sveta, so organi delavskega samoupravljanja le životirni ali pa reševali le manj važne zadeve, ki spadajo izključno v pristojnost direktorja ali sindikalnih podružnic. Res je tudi, da je moral dostikrat prav direktor s predsednikom delavskega sveta ali upravnega odbora zaščititi koristi družbe in podjetja.

Zapostavljanju žena in mladine je treba narediti konec

V 22 podjetjih je bilo v dosedanjih delavskih svetih komaj 29 žena, v upravnih odborih teh organizacij pa le 10. Skupno je bilo v okraju doslej v delavskih svetih komaj 11 odstotkov, v upravnih odborih pa le 8 odst. žena.

Prav tako skromno je bila zastopana v organih upravljanja mladina — v delavskih svetih je bilo izvoljenih 8 odst. mladincev, v upravnih odborih pa komaj dva odstotka. Delavci bi morali do tega važnega družbenega vprašanja pokazati pač drugačen, socialističen odnos. Kje naj se vzgaja mladina, če ne v praktičnem izvrševanju nalog, ki jih bo danes ali jutri prevzela?

Volitve novih delavskih svetov in upravnih odborov bodo to stanje popravile, nič pa ne bo odveč, če se bodo člani organov samoupravljanja vedno znova zavedali žalostne ugotovitve, da se prav na Dolenjskem v zapostavljanju žena in mladine zrcali naše splošno zaostanost oziroma nerazumevanje socialističnih načel v praksi. Večina naših delavcev je še vedno tesno povezana z vasio; napreden vpliv organiziranega delavstva pa bo moral močnejše kot doslej pomagati premagovati starokopitno, preživelo naziranje o ženi in mladini, ki v naših vaseh še tolikokrat izstopa v različnih oblikah in ob vseh mogočih priložnostih.

Delavski svet naj bo šola gospodarjenja

Ta šola pa mora biti taka, da bodo člani delavskih svetov in upravnih odborov lahko koristno izrabili čas, ki je namenjen konkretnemu delu za samoupravljanje. Da seje niso vedno dovolj živahne, je krivda tudi v tem, da jih n. pr. dostikrat sklicujejo šele na dan, ko jih že imajo. Delavci in nameščenci ne dobijo pravočasno in v pogled potrebne gradiva, zato se ne morejo pripraviti na razpravljanje. Treba bo uvesti

K 1. maju čestiti vsem delovnim kolektivom in svojim naročnikom

KLJUČAVNICARSTVO KNAFLIČ, NOVO MESTO

Upravni odbori rešujejo zadeve delavskih svetov, zanemarjajo pa svoje

Ceprav zakon o gospodarjenju v gospodarskih organizacijah v 27. členu točno določa temeljne naloge upravnih odborov, je praksa v dolenjskih podjetjih pokazala, da slednji preradi prevzemajo nase dolžnosti, ki spadajo v pristojnost delavskih svetov, večino nalog upravnih odborov pa rešujejo direktorji in vodilni uslužbeni podjetij. Skodljivo poseganje v sicer natančno določene pristojnosti rodi le škodo: posamezne organe zavaja v nedelavnost, avtomatično pa postavlja v ospredje voljo posameznikov, navadno vodilnih uslužbencev, ki rešujejo stvari v naglici sporazumno z direktorji, ali pa — zavoljo demokratičnosti — pritegnejo k sklepanju še predstavnika sindikata in predsednika upravne.

veaju. Več vrst jih je. Goveja trakuja je lahko do 10 m dolga, svinjska pa do 3 m. Clovek izloča jajčeca teh trakujev ali pa cele člene na prosto z blatom, iz katerega pridejo lahko jajčeca v govedo ali svinjo. Pri teh domačih živalih se ličinke naselijo v mišičju in tako ikravno meso cloveka pojje. Potem se mu razvije trakuja v črevesju. Na posej začne znova. Ker ikre v mesu včasih težko opazimo, je nevarnost za bolezen toliko večja. Trakuljav clovek ima težave z želodcem in črevesjem, je slab, shujša, postane živčen. Trakuljavost prenečujejo s dobrim veterinarskim pregledom mesa, saj se ikre s prostim očesom opazijo. Trakuljavega cloveka pa zdravi. Moja trakuja je nevarnejša, ker clovek včasih dobi nenejšan zaroček v jetra, od koder ga odstranimo le operativno. V nevarnosti, da dobe zaroček pasje trakuje, so v glavnem otroci, ki ljubkujejo pse in pri tem pojedo nehotne jajčeca take trakuje.

ČLOVEŠKA GLISTA

Pri nas so ti zajedalci močno razširjeni. Na deželi jih ima skoraj vsak otrok. Dolga je do 40 cm. Bolnik izloča jajčeca, ki jih lahko pojemo ali popijemo z okuženo vodo ali hrano, posebno, če nimamo čistih rok in za nohti »žalne« robove. Znaki bolezni so v glavnem glavoboli, vrtoglavice,

težave s srcem, težave s prebavo, kolobariji pod očmi, slabokrvnost, hujšanje. Borba proti njim je čistoča, bolnika pa zdravimo.

PODANČICA

Ta je najpogostejši in najbolj razširjen zajedalec. Živi v debelem črevesju. Samica prilze iz danke in znesje jajčeca okrog zadnjice. Ta posej opravlja posebno zvečer. Zaradi tega okrog odprtine možno srbti in clovek se praska. Na ta način si vedno sproti zanaša jajčeca na roke in od tam v usta. Okužuje se torej sam kar naprej. Podančice povzročijo živčnost, nespečnost ali nemirno spanje, včasih celo vnetje slepiča. Pri deklah tudi vnetje zunanjeje spolovila. Zaradi srbenja in praskanja zapadejo nekateri otroci spolnemu samozadovoljevanju. Bolnike zdravimo, običajno kar vsi družino, ker se nalezijo tudi od drugega vsi.

BIČEGLAVČEC

Ta glista meri do 5 cm. Živi pa v slepiču in povzroči lahko hudo slabokrvnost. Za vse vrste glast velja načelo, da je ureditev stranišnja in da je izboljšanje osebne higiene, posebno nege rok in nohtov, zdravstvena potreba.

TRIHINA

Tudi to bolezen dob clovek z okuženim mesom domačih, pa tudi divjih živali. Prvotni nosilec trihinoze so podgane,

prakso, da se dnevni red se razlagi javno 3 dni pred sejo, da bo med delavci vsega podjetja več zanimanja, predlogov in sodelovanja v korist podjetja.

Upravni odbori morajo poročati delavskim svetom o svojem delu, češar pa doslej v praksi ni povsod. Tudi direktorji ne poročajo povsod upravnim organom o svojem delu. Vse premalo zahtevajo organi tudi poročil računovodij o finančnem stanju podjetij, samo njihova udeležba na sejah še ni dovolj.

Za ugotovljene pomanjkljivosti, ki seveda ne zasenčijo uspehov v celoti, so v mnogih podjetjih odgovorne sindikalne organizacije, ki niso storile dovolj za vzgojo in izobraževanje svojih članov. Omenili smo že potrebo po seminarjih in tečajih, ki bi usposobili organe samoupravljanja za vodstvo gospodarskih organizacij. O vlogi, odbojnih okrajnega zbora proizvajalcev pa smo poročali že pretekli teden v »Dol. listu«.

Značilno za stanje v podjetjih je, da so organi samoupravljanja pozdravili pobude okrajne komisije, ko jih je le-ta obiskala. Želijo si več takih obiskov, konkretne pomoči in utrjevanja neposrednega sodelovanja med organi delav. samoupravljanja in organi oblasti.

Delavski sveti in upravni odbori bodo lahko dobro gospodarili, če bodo delavci vseh naših podjetij čim bolj razumeli osnovno, bistveno vprašanje naše gospodarske politike v letošnjem letu: vprašanje udržitvenosti notranjega tržišča. Ko bodo skupno s kolektivni dobora prestreli vsak predlog za povečanje proizvodnje, za zniževanje stroškov, za krepitev delovne discipline itd. in nato sklepali o delu, bo tak način dela čedalje bolj metoda dobrih, praktičnih gospodarjev, ki vedo, da upravljajo dragoceno ljudsko premoženje sebi in skupnosti v korist.

Ts.

Zdravstvene izkaznice uvajamo

Zdravstvene izkaznice za republiko Slovenijo morajo biti izdane zavarovanecem in njihovim družinskim članom, ki so upravičeni do njih, do 30. junija 1956. Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu je zato že kmalu posebne seminarje z zastopniki gospodarskih in drugih organizacij oz. javnih ustanov ter zasebnimi delojedci.

Zdravstvene izkaznice bodo izdane po pooblastilu Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje vse gospodarske in druge organizacije ter ustanove za njihovo zavarovanje in družinske člane zavarovancev, ko bodo od njih zbrale potrebne listine. Pred izdajo izkaznic bo Zavod pregledal listine glede upravičenosti in sele nato izkaznice potrdil.

Delavci in uslužbeni, ki zahtevajo zdravstveno izkaznico le za sebe, ne predlagajo prijave — ti sklovice. Če pa zahteva zavarovane ali uveljavce pokojnine oziroma invalidnine za enega ali več družinskih članov, morajo predložiti zdravstvene izkaznice (obrazce RZ-212) ki jo potrdi tudi gospodarska organizacija oziroma ustanova, kjer je zavarovane za poslen pri zadostno nezaposlenih posredovalca za delo, pri upokojenih družstvo upokojencev, za zavarovane, ki so zaposleni pri zasebnih delodajalcih pa potrdi prijavo delodajalca. Za družinske člane katerim se bodo izdale zdravstvene izkaznice se štejejo: 1. Zakonec in otroci (zakonski, nezakonski) posvojenec in otroci brez staršev, ki jih je zavarovane vzel k sebi in jih preživlja do dopolnjenosti 18. leta starosti, če pa se solajo — do konca predpisane rednega solanja, vendar najdlje do dopolnitve 25. leta starosti.

2. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

3. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

4. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

5. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

6. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

7. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

8. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

9. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

10. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

11. Starši očen in mačeha, stari očen in stara mati, če so nezmožni za delo in nimajo lastnih dohodkov, ki bi jim zadostali za preživljanje na njih zaradi tega preživlja zavarovane.

Obisk norveškega zunanjega ministra Halvarda Langea v Jugoslaviji in njegovi razgovori z jugoslovanskimi državni in posebnosti tehni in dveh razgovorov — zavoljo posebne povezanosti med obema deželama in zaradi posebnega pomena sedanje dobe v mednarodnih odnosih.

Norveška in Jugoslavija sta v marsičem povezani med seboj, čeprav ju ločijo zemljepisni vzporedniki in kilometri. Ta povezanost je zakoreninjena v čustvih, hkrati pa je tudi sad vsesplošnega svetovnega dogajanja.

Med zadnjo vojno je Norvežane in Jugoslovane povezovalo bojno tovarstvo. Naši interniranci — okrog 4500 so jih nacisti odvlekli v taborišča na Norveškem — so vedeli, da jim bodo domačini, Norvežani pomagali, pomagali pri pobegih iz taborišč, pomagali v hrani, obleki, z zdravili... In teh primerov nesebične pomoči v boju proti skupnemu sovražniku je bilo veliko, zelo veliko.

Se važnejše pa je to, da ta pomoč in to tovarištvo nista ostala po vojni zgolj lep spomin. Obe deželi sta namreč povzeli sklep, da pri obratovanju s fašizmom ne smeš ostati na pol poti, marveč da si dolžan nenehno oblikovati demokratičnost na svoji zemlji in v svetovnih merilih.

V obeh deželah so na krmlu napredne družbene sile. Skupne razpravljanje, o praksi in poteh socialističnega razvoja se je pokazalo kot zelo koristno za obe strani. Zakaj? Zato ker tako jugoslovanski komunisti kot norveški socialisti izpričujejo zdrav internacionalizem med naprednimi silami, ker se oboji zanimajo za socialistični razvoj v svetovnem obsegu. Zato ni slučajno, da je tov. Kardelj pred nedavnim predaval ravno na Norveškem, v Oslu, o naših pogledih na razvoj socializma in o naših izkušnjah v socialistični izgradnji. Obe strani namreč pripisujeta velik pomen izmenjavi izkušenj, toda takšni izmenjavi, pri kateri nihče sobesedniku ne vsiljuje svojega stališča in izkušenj kot edine pravih in možnih v vseh deželah in v vseh razmerah.

Ta potreba po stikih pa temelji še na neki skupni značilnosti razvoja. V Jugoslaviji je komuni namenjena vloga celice sistema socialistične demokracije. Na Norveškem segaj. tradicije občinske samouprave tja do srednjega veka, norveški socialisti pa hočejo to samoupravo prilagoditi zahtevam sodobnosti in napraviti iz nje vzvod za preobrazbo v socialističnem smislu. Vprašanje samoupravljanja ljudstva v socializmu je torej v jedru pozornosti Norvežanov in Jugoslovancev.

Na torišču mednarodne politike so med obema državama nekatere razlike, ki jih je norveški zunanji minister označil s besedami, da je Norveška članica Atlantske zveze, medtem ko je Jugoslavija izven blokov, a je takoj tudi poudaril, da se je »često pokazalo v OZN, da smo v marsičem imeli enako stališče«. To enako stališče se kaže v bistvu v naslednjem: obe deželi sta spoznali odločilni pomen aktivne koeksistence, obe potrpežljivo delata za udržitven miru, obe se zavzemata za učinkovito in enakopravno vlogo malih držav v mednarodnih odnosih, obe sta za to, da bi med Vzhodom in Zahodom utrla široke poti sporazumevanja in sodelovanja.

Kar pa zadeva nadaljnje stike med našo državo in Norveško, pa je naš državni sekretar za zunanje zadeve Kofa Popovič poudaril, da jih bo moč razvijati tako, »da bomo nadaljevali sedanja pot, to se pravi s čedalje boljšim medsebojnim spoznavanjem, nadaljnjim razvijanjem medsebojnega zaupanja in prakse izmenjave mnenj in izkušenj«.

VSEM DOLENJSKIM KOLEKTIVOM PO VSEJ NAŠI DOMOVINI, ODJEMALCEM, DOBAVITELJEM IN POSLOVNIM TOVARISEM ČESTITAMO K PRAZNIKU DELA — 1. MAJUI

DELOVNI KOLEKTIV

»Belt« ČRNOMELJ

Dr. Božo Oblak:

Mrčes in zajedalci

(Nadaljevanje in konec)

KLOPI

Nekateri jih imenujejo tudi klošci. Splet so samo samice tiste, ki sesajo krvi. Napadajo živali in ljudi. Ko so se napili krvi, je njihova teža do 200 krat večja. Žive tudi več let brez hrane. Prenašajo lahko nevarne virusne bolezni. V naših krajih je najbolj znana taka nalezljiva bolezen meningo-encefalitis, vnetje možganskih mren in možgan. Prenašajo tudi Q-mrzelico. Proti klopi je najboljša obramba, če ga nanažemo z masčobo, etrom ali pa alkoholom. Ker potem hitro odpade. Drugače pa ga je težko spravimo iz kože.

MOLJI

Tudi teh poznamo več vrst. Veliko škodo nam delajo žitni molji in molji molar po shrambah, če niso dobro urejene, pa tudi suknjarski molji v obleki. Zadnji nam ni nevaren, pač pa njegova ličinka žre volno in kožuho, kjer se razvija. Če je dovolj toplo, se razvije molj že v 14 dneh. Obleke moramo varovati zračiti, iztepati in krtačiti, posebno v februarju in marcu, ker tedaj lahko odstranimo jajčeca, ki

niso trdno prilepljena na obleko. Čez zimo je najbolje shraniti obleko v zaprtih vrečah iz papirja ali podobnega materiala z dodatkom naftalina, DDT ali pepela. V shrambah pa je potrebna največja snaga.

ŠURKI

So ponočnjaki in žive skriti v toplih prostorih, najraje v kuhinjah in shramah. Niso izbirčni in jedo vse od papirja do čokolade. Morejo prenašati razne nalezljive bolezni, ker vse oblebejo. Proti njim pomagata DDT ali pepel v močni koncentraciji, najbolje pa je s cianovodikom zapliniti prostore. Razumljivo je, da je skrajna čistoča najboljša obramba.

SREBRNE RIBICE

Tudi te živalice so ponočnjaki. Žive predvsem v vlažnih skrivališčih. Jedo vse, kar ljudje. Ker oblebejo vsako stvar, morejo prenašati nalezljive bolezni. Najbolj se jih ubranimo, če ne možimo prostorov po nepotrebnem, ker ker žive le v vlagi.

TRAKULJE

Te vrste zajedalci žive v glavnem gostitelju — v čre-

V TEM TEDNU NABIRAMO SLEDEČA ZDRAVILNA ZELIŠČA

Korenine repnice — 180 din, gladiča — 65 din, kompave — 100 din, trobentice — 150 din, regrata — 120 din, baldrijana — 280 din, vijolice — 200 din, srčne moči — 200 din, sladke korenine — 120 din, male norce — 45 din.

Cvetje lapuha — 250 din, dimladanske rese — 100 din, ščete modre vtjolic — 900 din, črna trna ali oparnice — 400 din.

Rastlino plešča — 50 din, koprnička s korenino — 70 din, krvavega mlečka — 100 din.

ŠESTI PLENUM

13. in 14. marca je bil v Beogradu šesti plenarni sestanek Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Delo ZKS je bilo glavno vprašanje, o katerem so razpravljali.

S svojo borbo za socializem smo nedvomno dosegli velike uspehe v gospodarski in družbeni preobrazbi. Zato pa vloga komunistov ni postala nič manj važna. Nasprotno! Široko razviti sistem delavskega samoupravljanja in družbenega upravljanja se povečuje pomen vodilne vloge ZK. Komunisti imajo kot najzavednejši sestavni del socialističnih sil še odgovornejšo nalogo, da bo mehanizem družbenega samoupravljanja v vseh svojih delih funkcioniral v socialističnem sistemu.

Kar zadeva vlogo komunistov, se sprememba nanaša zgolj na način, na kateri naj se uresniči vodilna vloga. V novih pogojih komunisti vodijo s pomočjo prečiščevanja, s svojo vzgojno vlogo v množicah, z borbo za socialistična gledanja na določena vprašanja, ki jih obravnavajo organi samoupravljanja, s svojo odločno borbo proti vsem mamlječnim in drugim negativnim pojavom.

Plenum je poudaril to stališče, to linijo, ki jo je sprejel že VI. kongres ZK. Najosnovnejše pri šestem plenumu pa je dejstvo, da je šestanec še bolj zaostрил vprašanje borbe proti raznim pomanjkljivostim v ZK, na katere naletimo tudi v delu posameznih organizacij in posameznih komunistov. Nastopov. Tita, referatov tovariša Rankoviča in Stamboliča, prav tako pa tudi diskusija, so poudarili, da se je treba odločno boriti proti tem raznim pomanjkljivostim, da bi organizacije ZK lahko še uspešneje uresničevale svojo vodilno vlogo in s tem pospešile naš splošni družbeni razvoj.

Plenum je problem ZK obravnaval s stališča njihovega pozitivnega reševanja. Opozoril je na vzroke določenih napak in način, s katerimi jih bomo lahko premagovali. Organizacije Zveze komunistov morajo v prihodnje bolj sistematično in bolj disciplinirano dvigati svojo idejno raven in spoznavati našo politiko. Kot enotne organizacije se morajo v podjetju, za drugi, na vasi in v ustanovi močnejše okrepiti, kot tisti čim bolj, ki vodi delo in mu daje linijo. Popolnoma se morajo posvetiti problemom okolice, v kateri komunisti živijo in delajo. Pri vzpodbujanju iniciativ delovnih ljudi morajo osnovne organizacije posvečati veliko pozornost zlasti mladini, njihovega kulturnemu in družbenemu življenju, krepijo morajo njeno zavest in mladino pogumneje pritegovati v organe družbenega upravljanja.

Z izbranimi referati in plodno razpravo je torej šesti plenar komuniste oborožil za boj proti lastnim pomanjkljivostim. Zato je plenum čim bolj idejno, organizacijskega in političnega jasnega organizacij ZK — torej tudi političen faktor našega hitrejšega napredovanja v socializmu.

Lj. M.
(iz »Naše skupnosti«)

SREČNO, KANIŽARSKI! RUDARJI!

Separacija kanižarskega rudnika

Po trinaesti uri popoldne oživijo vse steze, ceste in pota proti rudniku rjavega premoga v Kanižarici. Iz vseh smeri prihajajo moški z medeninasto lučjo v rokah. Prihajajo iz Dobljeh in Blatnika, Tanče gore, Dragatusa, Kočevja, Butoraja in drugih vasi. Večina pride kar po bližnjici čez gozd. V zimskem času so oddaljeneje prevažali z avtomobilom, sedaj pa je v po-porabi. Bliza se čas izmene in vsak mora biti pravočasno na mestu.

Dolg signal sirene oznanja ob 14. uri čas delovne izmene. Kmalu se odpro mala lesena vrata na vrh stopnic in drug za drugim prihajajo rudarji iz pod zemlje. Umazani so in utrujeni. Delo v jami ni lahko. Dohod in izhod iz jame terjata velik napor rudarjev. 250 me-

nadstopja hiše ni niti 50 stopnic...

Prevoz, izvoz, odvoz...

Res, pridobivanje premoga v kanižarskem rudniku je primitivno in naporno. Stoletnico obstoja bo praznoval rudnik drugo leto, način proizvodnje pa se je še zelo malo izboljšal. Če navzlic temu rudarji dosegajo zavidljive uspehe, zlasti zadnja leta, je to posledica prizadevanja celotnega kolektiva od neumnega direktorja ing. Branka Peterneja do slehernega kopača v jami in delavke pri separaciji. Plan storitve so la- ni izpolnili s 115 odstotki, prav tako po vrednosti. Neupravičeno izostanke so znižali iz 1.5 odstotka v letu 1954 na 0.4 odstotka v letu 1955.

Pred vhom v jamo — tu se začne 1300 stopnic in klinov v globino rudnika

trov globoko je do najnižjega delovišča. 1300 stopnic in klinov mora prehoditi rudar v eno smer, da pride na delovno mesto. Pri izhodu rudarji obeh izmen samo izmenjajo rudarske »Srečno«, in že se spuščata druga skupina po 1300 stopnicah in klinih v globino. Koliko je to, si bralci lahko sami primerjajo, če vedo, da od tal do drugega

Prevoz vseh vrst je najtežja naloga rudnika. To velja za prevoz premoga v jami, za izvoz iz jame in odvoz do postaje. Novi vpadnik, za katerega upajo, da bo dograjen letos do avgusta, bo rešil hkrati dve važni vprašanji: izvoz premoga iz rudnika in prevoz rudarjev v jamo in iz jame, da jim ne bo treba več vsak dan prehoditi

2.600 stopnic. Moč, ki jo sedaj porablja za naporno hojo po stopnicah in klinih, bodo lahko porabili za delo. Računajo, da se bo samo s tem storilnost dvignila za 30 odstotkov. Takrat, ko bodo imeli boljši prevoz premoga po jami in zadosti močan odvoz iz jame, bodo rudarji Kanižarice šele pokazali, kaj zmorejo. Zastarele izvorne zmogljivosti, povečani pa so tudi izstrošeni. Separacija je prav tako zelo stara in primitivna.

Mladi ljudje naj vodijo podjetje

Direktor rudnika ing. Branko Peternej si neumorno prizadeva za napredek rudnika. Dela analize in načrte, ugotavlja zaloge premoga in podobno. Pred njegovim prihodom na rudnik so računali, da znašajo zaloge premoga v zemlji le 4 milijone ton. Zato investicijam za rudnik niso posvečali večje pozornosti. Sedaj je ugotovljeno, da znašajo zaloge od 10 do 15 milijonov ton kvalitetnega premoga, ki ga potrebujejo zelo cenijo. Na tako debele plasti premoga niso računali. Plast, ki so jo odkrili v zadnjem času, je debela skoraj 10 metrov! Vse področje pa še niti ni raziskano. Investicije za odpravo primitivnega izkoriščanja in za boljšo tehnično opremo so torej več kot upravičene.

6. aprila letos je imel novi 19-članski delavski svet rudnika prvo sejo. Za predsednika sveta so izvolili Jožeta Zoreta, ki je bil dosedaj delaven predsednik sindikalne podružnice. V delavskem svetu prevladujejo mladi ljudje. Trdijo, da so mladi delavci mnogo bolj navezani na podjetje kot starejši, zato so njim zaupali upravljanje podjetja. Izmed 7 članov upravnega odbora je samo eden starejši, drugi so mladi delavci. Predsednik je Ivan Belko. Da se bodo lažje seznanili z nalogami delavskega samoupravljanja, bodo izdajali mesečni bilten, kjer bodo na poljuden način obravnavali celotno problematiko podjetja, njegove dobre in slabe strani. Za prvi maj bo izšla pr-

va številka biltena. Na predlog delovnega kolektiva Rudnika bo občinski sindikalni svet organiziral obvezni seminar za nove člane delavskih svetov iz območja občine. Nenehno vzgajanje članov kolektiva za delavsko samoupravljanje smatrajo v podjetju kot najvažnejšo nalogo.

»Svoboda« dosega čedalje lepše uspehe

Kulturno prosvetno delo »Svobode« v Kanižarici ni pomembno samo za kolektive, pač pa za vsa okolica. V njenem okviru se razvija vse kulturno prosvetno delo v Kanižarici, ki je pestro in bogato, čeprav so materialni pogoji slabi. Vzemimo za primer samo lutkovni oder. Prvič so imeli lutkovno igro za občinski praznik 19. februarja. Od tedaj so dali že enajst predstav v Dobljeh, Vinici, Dragatuhu in Gradcu, v kratkem pa bodo smeli predstaviti še na vseh šolah. Med tem že študirajo drugo lutkovno igrico, ki ima naslov »Obuti maček«. Z njo bodo gostovali tudi v Novem mestu. Cela skupina šteje 22

ljudi z godbo vred. Gostujejo lahko povsod, ker imajo vse priprave in oder s seboj. Glavni stebel dela lutkovnega odra je spet ing. Peternej, ki ima zato tudi strokovno znanje.

Da mimo rudniškega kolektiva ne bo šlo slovesno praznovanje prvega maja, ni potrebno omenjati. Zlasti pa se pripravljajo na svoj rudarski praznik 3. julij. Do tega dne bodo med drugim uredili otroško igrico. Drugo leto bodo praznovali 100-letnico rudnika. Vsekar je torej rudnik najstarejši industrijski obrat v novomeškem okraju. Delavski svet je izvolil poseben pripravljalni odbor za praznovanje te visoke obletnice.

O starih težavah rudnika s prevozom premoga do postaje tu ne govorimo, saj so že dolgo znane. Prej ali slej bo to vprašanje treba rešiti. Prav tako je potrebno čimprej odstraniti vse ovire, ki nosijo pečat zaostalosti in primitivnosti. Zaloge premoga, njegova kvaliteta in vse drugo so osnove bodočnosti rudnika, ki narekujejo pospešeno modernizacijo proizvodnje in gradnjo potrebnih naprav, posebno pa odpravo primitivnosti. Kolektiv, ki pod novim vodstvom hitro odpravlja ostanki starih nezdružljivih pojavov, je sposoben, da po načrtu dvigne proizvodnjo do leta 1960 na trikratno sedanjost količino.

P. Romanič

Pet let TELEKOMUNIKACIJ

Pred dnevi so v novih prostorih obrata Telekomunikacij na Vrtači pri Semiču praznovali 5-letnico obstoja in otvoritve novega poslojja. Pred petimi

drugera izdeluje tudi papirne in sljudne kondenzatorje. Dne 1. aprila pred petimi leti je bilo zaposlenih samo 5 ljudi, naslednje leto se je število dvig-

stotkov na celotnem produktu te stroke v naši državi. V proizvodnem načrtu čakajo delovni kolektiv še velike naloge, saj smo v uporabljanju radio in elektro zvez v vsakdanjem življenju še vedno na zadnjem mestu.

Delovnemu kolektivu, ki ga vodi delavni in pokritovalni tovariš Lovko, želimo v nadaljnjem delu mnogo uspehov!

Metod Plut

»Belokranjka« se seli v Metliko

Tovarna pletenin in zaves »Belokranjka« se bo postopoma preselila v nove moderne prostore v Metliko. Sušilni oddelki so že prestavili v Metliko, to dni pa so opremili tudi transformator pri tovarni. Hkrati z napeljavo elektrike po vseh prostorih bodo pričeli postavljati tudi stroje. Računajo, da bodo po prvem maju hitreje prenašali proizvodnjo v nove prostore, vendar pa tako, da celotna proizvodnja pri tem ne bo veliko zaslala. Tako bo podjetje do poletja prišlo v sodobne prostore, kjer bo lahko znatno dvignilo proizvodnjo in kvaliteto.

Dolenjske Toplice pred sezono

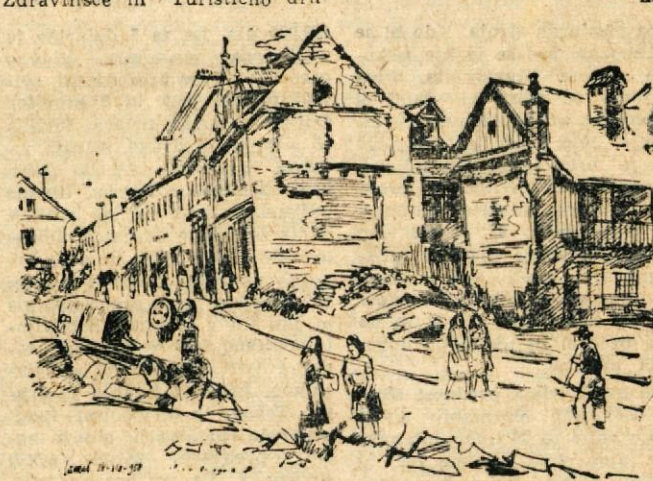
Spet se bliža sezona in prazna poslopja zdravilišča bodo oživel iz zimskega miru. Reorganizirano zdravilišče se dobro pripravlja: z vso naglico zaključuje zadnja dela in obnovu v Zdraviliškem domu — centralni kurjavn, vodovod, čiščenje prostorov, pleškanje. Močno se bo polepsala tudi restavracija. Tako bo Zdravilišče prenovljeno začelo svojo sezono.

Treba je pripomniti, da moramo letos bolj poskrbeti za spodnji in zgornji park — urediti pota, postaviti klopi, da ne bo kakor lani. Naj bi se povežala Zdravilišče in Turistično dru-

štvo pa takoj začela z delom, da bo za novo sezono vsaj delno urejeno.

Pa tudi Topličani sami bi lahko marsikaj storili za lepše lice Toplic. Vsek naj bi uredili in počili okrog svoje hiše in okrasili okna s cvetlicami. Saj nam ni vseeno, kakšen vtis bodo odnesli iz Toplic številni gosti. Prav bi bilo, če bi ljudje še sodaj izpraznili gnojnice jama. Naš slavni zdraviliški kraj naj postane čimbolj mikaven tudi v turističnem oziru. Z združenimi močmi lahko marsikaj izboljšamo in olepšamo.

— n.

VLADO LAMUT: Obnova Novega mesta (tuš — 1951)

Vojaki-Belokranjci pozdravljajo za 1. maj

Iz Surdolice v Srbiji so našemu listu pisali fanti, Belokranjci, ki tam služijo vojaški rok. Praviijo, da z velikim veseljem prebirajo Dolenjski list z novicami iz domačih krajev. Na koncu pa so zapisali še tole:

»Prav lepo pozdravljamo vse delovne ljudi novomeškega okraja in cele Dolenjske za prvi maj, praznik, delat Pozdravljamo svoje znance, sorodnike, starše, brate in sestre, zlasti pa še naša dekleta, ki nemara že težko čakajo, da se spet povrnemo v domače kraje!«

Stegne Janko iz Goljeka pri Vinici; Simčič Miko iz Preloke; Vrtun Peter s Sinjega vrha; Prijanovič Alojz iz Tribuč pri Črnomlju; Kočevar Stanko iz Lokvice pri Metliki; Pašič Anton iz Strekaljca.

Vsem delavskim kolektivom obrtnih delavnic in vsem privatnim obrtnikom čestita k prazniku dela 1. maju

OKRAJNA OBRTNA ZBORNICA Novo mesto

»KOVINAR« NOVO MESTO

Izdeluje in popravlja vsa stavbna dela. Delovni kolektiv se priporoča in pošilja ob praznikih dela — 1. maju svoje pozdrave vsem svojim naročnikom in delavskim kolektivom!

Poverjeniki za Prešernovo družbo, pohitite z delom in širiti članstvo.

OB DELAVSKEM PRAZNIKU — 1. MAJU

POŠILJAJO DELAVCI IN NAMEŠČENCI VSEH DOLENJSKIH INDUSTRIJSKIH PODJETIJ, RUDNIKOV, OBRTHNIH, TRGOVSKIH, GOSTINSKIH, PROMETNIH IN OSTALIH KOLEKTIVOV, ČLANI KMETIJSKIH ZADRUG, DELAVCI IN NAMEŠČENCI USTANOV IN ZAVODOV TER VSI OSTALI DELOVNI LJUDJE NOVO-MESKEGA OKRAJA

ISKRENE BORBENE TOVARIŠKE POZDRAVE

VSEM, KI GRADJO SOCIALISTIČNO DOMOVINO, VEČAJO NJEN UGLED V MEDNARODNEM SVETU IN USTVARJAJO SREČNO BODOČNOST NAM IN POKOLENJE, KI PRIHAJAJO!

NAJ ŽIVI SOLIDARNOST DELOVNIH LJUDI VSEGA SVETA!

Pisati o naši tekstilni industriji nasploh, posebej pa še o njenih »volnarjih«, pomeni govoriti predvsem o najrazličnejših predstavnikih tovrstne delavnosti. Med njimi smo v zadnjih letih čedalje pogostejše zasledovali ime NOVOTEKS, naziv komaj pred osmimi leti nastale tekstilne tovarne v Novem mestu, ki se s svojimi kvalitetnimi izdelki nepričakovano hitro uveljavila.

Kaj in kako ste delali v NOVOTEKSU, da predstavljate danes njegovo ime pojem solidnosti na domačem trgu in da so vaša blaga tako iskana? Sem pred dnevi vprašal Luko Dolenc, direktorja novomeške tekstilne tovarne.

— Čeprav smo najmlajši slovenski tekstilni kolektiv, smo vpeljali v proizvodnjo nove artikla in nove vzorce. Izdelujemo modne tkanine z interesantnimi, predvsem pastelnimi barvami, in skrbimo za novitete, ki osvežujejo trgovino, mi je poljspil.

Pred šestimi leti NOVOTEKS na našem tugu ni še skoraj ničesar pomenil. Tovarna je bila zgrajena za proizvodnjo visokoga preje, nato pa presumerjena v predelavo volne. Od kod tak nagel napredek?

Res, v letih stroge planske distribucije smo izdelovali le dva artikla za moške obleke; trg je potreboval takrat predvsem kvantiteto, manj pa se je gledalo na kvaliteto blaga. Prvi korak na sproščeno trgovino nas je postavil pred izbiro: ali prerasen prestop na večji asortiment ali pa skokoviti preobraz v vsej naši produkciji. Odločili smo se za drugo, čeprav je bila to težka preizkušnja za tehnično vodstvo podjetja in mlade delavce tovarne.

Pravijo, da ima NOVOTEKS odlični tehnični kader. — Naš tehnični kader je mlad, a dovoljen za vse novo. Neštokratno smo se sestajali, analizirali naše proizvodne možnosti, planirali in tuhtali, kaj bi lahko naredili novega. Z zdravim ambicijo smo se lotevali zamotanih proizvodnih procesov, kakršnih

so se ponekod stari tekstilni mojstri izogibali, češ v stari Jugoslaviji tega, nismo delali, pa tudi zdaj ne bo šlo! Mi smo poznavali — in je šlo. Vsek je navdušeno zgrabil za noviteto in se potrudil, da smo uspevali ob artiklu do artikla. Tehnični kader je prenašal zamisli na kolektiv, čeprav je n. pr. povprečni delovni staž naših tkalcev komaj 5 let! Problem posebne vrste je bil, kako pritiči kmač dekleta, ki še nikoli v življenju niso videla tovarne, delu na predilnih in tkalnih strojih. Iz Vavteksa smo dobili za dva meseca 23 izkušenih tkalcev, ki so vpeljali naše prve delavce. Nato se je začela naravna odpira tkalcev v I., II. in III. katego-

nam je trg začel diktirati vzorce in kvaliteto, smo podrobno proučili tehnološki proces v tovarni, poskrbeli za večji manipulativni prostor, za večja skadišča, dobili smo večja obratna sredstva. Navzlic starih strojem izdelujemo danes komplicirane tkanine in dajemo na trg čez 200 artiklov in desetin. Kvaliteta pa še vedno ni taka kakor pri nekaterih inozemskih kamgarnih. V apreturi nimamo potrebnih strojev, ki bi blago dodelali do zadnjih finis. Ker z njimi ne bi povečali proizvodnje, pač pa bi dvignili kvaliteto, jih je seveda spet težko dobiti zaradi pomanjkanja takih kreditov.

— V letih 1954 in 1955 se je trgov?

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

Govori se o povečanju tovarne oz. razširitvi proizvodnje kamgarnov.

— Čedalje večje povpraševanje po kamgarnih na domačem trgu — in za tega predvsem želimo — narekuje vživanje proizvodnje. Dosedanje predilnice preje za kamgarn ne morejo izdelati dovolj take kvalitete, da

— S terena nam zastopniki sprosti signalizirajo, kaj potrebuje trgovina, česa si želi kupec. Te pobude so dragocen namig proizvodnji. Kakor hitro ugotovimo, da nekaj ne gre, ustavimo neidote artikla. Vedno se pravčasno pripravimo na sezono. Naš vsakokratni proizvodni plan mora biti tak, da prazni trgovcem s polje stano blaga. S trgovino smo v stalem stiku, vemo se zaloge našega blaga v njenih skladiščih in ji pomagamo, če treba, tudi s predpisovanjem kupljenega blaga med posameznimi trgovskimi podjetji.

— In načrti NOVOTEKS?

EMONA - domači pisalni stroji

a - s - d - f - g, a - s - d - f - g... spet in spet udarja, sprva počasi, potem pa vse hitreje roka, ki se privaja desetprstnemu sistemu tipkanja. Strojepisje je tista veja dejavnosti v poslovnem svetu, brez katere si uspešnega dela bodisi majhnega obrata ali pa velike tovarne ne moremo misliti. Dopisi, poročila, okrožnice, vprašalne pole, formulirji, pesmi, povesti, tudi časopisni članki — vse to nastaja na valjih pisalnih strojev, kjer udarci tipk na trak in papir prelivajo misli v pisano besedo. Naj zato kar v uvodu pripomnimo, da je eksplozivnost v poslovanju pisarn zagotovljena le, če na dober stroj piše dobra stenografinja, to je strojeopiska, ki obvlada desetprstni sistem strojeopisa in stenografijo. Teh visokokvalificiranih moči imamo danes še obično premalo.

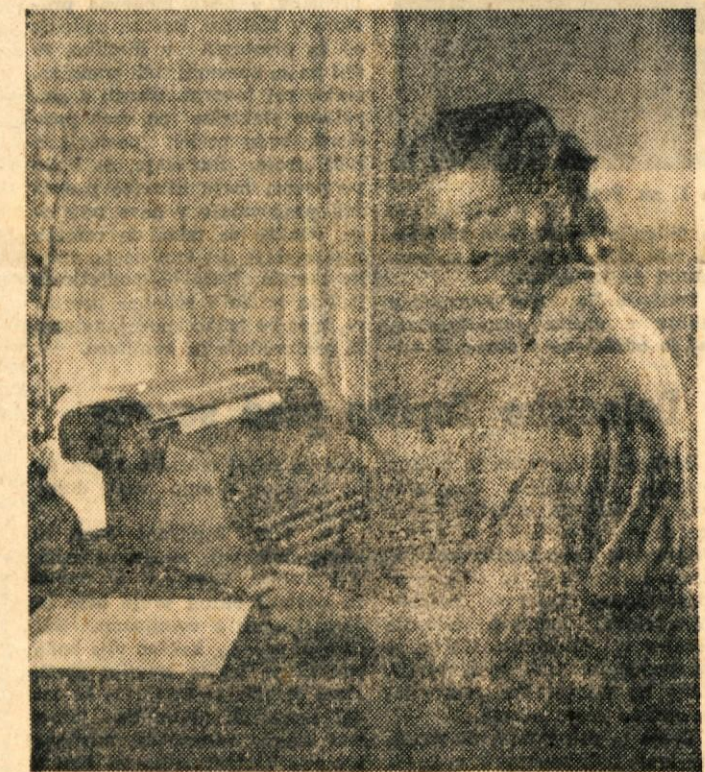
Mnogokje pa primanjkuje tudi dobrih pisalnih strojev. Za nakup so potrebne velike vsote deviznih dinarjev. Vsak tisti, ki pa ve, da izdelujejo pisalne stroje tudi doma, se obrne na ljubljansko tovarno »TOPS« v Trubarjevi ulici z nujnim naročilom, da mu dobavi pisalni stroj EMONA. Tovarna pa lahko ustreže le delu naročnikov, ker ima naročil mnogo več kakor strojev.

1952. leta je bila v Ljubljani ustanovljena Tovarna pisalnih strojev s kratko »TOPS« in začela v dvoriščnih podstrešnih prostorih bivše usnarne INDUS, ki je bila dodeljena po sklepu sekretariata za drž. gospodarstvo tovarni koles ROG, z delom. V neprimernih obratih so začeli z osnovnimi in začetnimi načrti na novem, sedanjem pisalnem stroju tipa EMONA.

Zelošnji plan tovarne predvideva proizvodnjo 1600 strojev. Če bodo na razpolago investicijska sredstva, bo prihodnje leto proizvodnja narasla na 4000 strojev. V novih obdobjih bodo v letu 1958 napravili že 6000 strojev, pozneje pa ob znatni dograditvi in popolniji opremitvi 10.000 strojev teže pisarniške tipe in 4000 do 6000 portabilne pisalnih strojev. Takrat bo lahko zadostila tudi kupcem iz inozemstva, ki sedaj pogosto poročajo, če bi jim tovarna TOPS lahko dobavljala pisalne stroje.

2000 delov za vsak pisalni stroj

Sele tisti, ki se mu stroj za takšno ali pokvarjeno, pogleda stroju v »dobrejšem«. Nešteje vzvodi, ročice, tipkovna dvigala in vodila, podobna glavnemu, vijaki, peresa, sani, so deli koša in

»S takim strojem je užitek pisati!« trdijo strojeopiske. Izdelek tovarne »TOPS« si lahko ogledate tudi v upravi »Dolenjskega lista«, ki je z novim pisalnim strojem zelo zadovoljna.

voza pisalnega stroja. Kdo bi se pač spoznal, kaj se je izkazalo ali se premaknilo. Stroj priročno od blizu ali daleč k finomehaniku v popravilo in čiščenje, delo urada ali ustanove pa je brez njega ohromljeno. Pri stroju EMONA so to predvideli; skonstruirali so ga tako, da more vsak, ki je količnik spreten in pozna njegovo funkcionalnost, sneti voz s sani, okvir pa s koša. Tako dobi v pogledu v notranjost stroja in lahko prečisti in naolji po navodilih tovarne.

To pa ni edina prednost stroja EMONE; normalni stroji imajo valje za 80 tipkovnih znakov, njen stroj jih ima 100; to je tista dolžina valja, ki jo potrebujemo, če na papirju DIN-formata pišemo počez in za manjše formulirje. Stroj z dolgim valjem, ki jih naročajo zlasti večje tvrdke, imajo dolžino valja za 160 znakov in so namenjeni predvsem za izpolnjevanje večjih formulirjev. Strojepisam je pri EMONI še zlasti všeč, da je izpopolnjen si-

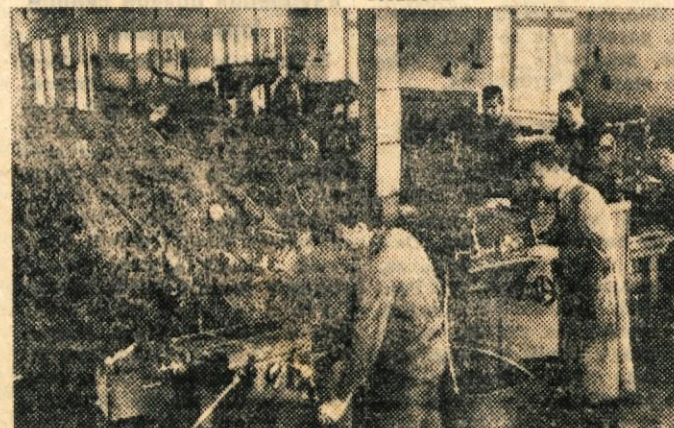
stem vključevanja roba, izključevanja valja odnosno prestave za široko vrstico, trak pa se avtomatično prestavlja.

Nove EMONE so sicer nekoliko trde, daljše tipkanje prste utrudijo. Če po enem ali dveh tednih pa naročnik EMONO pohvali, da se je izvrstno utekala in da je izredno udela, to je za tovarno montažnega oddelka »TOPS«, kjer monterji kot za stavo iščejo tudi najneznatnejše pomanjkljivosti EMON. Stroj, ki je v grobem že dovršen, mora tu prestat zadnjo preizkušnjo. Če zaradi navidezne malenkosti — ki pa se po dolgotrajni uporabi sprejme v okvaro — stroj razstavijo in poiščejo vzrok, zakaj na primer pika udarja premočno in bi prebila matrico, kaj pa premalo udarja, zakaj valj laže ne teče itd.

»TOPS« se osamosvaja od inozemstva

Kakšne so posebnosti pri izdelavi EMONE? »Kolkor je največ mogoče, izdelujemo naše stroje iz domačega materiala, pravijo v tovarni; osamosvajamo se od inozemstva«. Pisalni stroj predstavlja vrednost 145 do 155 dolarjev, prodajna cena stroja z normalnim valjem je 195.000 din, z dolgim valjem pa

lektivna (v svoji skromnosti imena zamolčijo), so ves stroj prenovili, izdelali vse manjkajoče dele in z izdatkom 1 milijon dinarjev uredili stroj, da je sedaj vreden 4 milijone. Vajnejše kot to pa se jim zdi, da so s tem omogočili, da je stekla serijska proizvodnja pisalnih strojev. Isto zgodovino ima gravirni stroj, s katerim po šablona vgravirajo črke in številke tipk.

Pogled v oddelke obdelovalnih strojev tovarne »TOPS«, kjer nastajajo posamezni deli pisalnih strojev

Kratek obhod po tovarni »TOPS« odpre le bežen vpogled v zamotan proces tako kompliciranega proizvoda kot je pisalni stroj. Iznenadi te, da ob mnogih obdelovalnih strojih precizno delo opravljajo mlade delavke. »Večina izmed njih se trudi, da se strokovno izpopolni na svojem delovnem mestu, jih pohvali direktor Galof. Delo pa teče uspešno zlasti tudi zato, ker se dosledno držijo načela, da lenuhom ni mesta med njimi.

Po ogledu tovarne ti ostanejo v spominu le obrisi mnogih delovnih faz, katerih vsaka je različna, a vendar druga drugo izpolnjuje. Kot da izdeluje gumbe, se ti zdi, če opazuješ delavca pri stroju za polnilni- se tipke. Kako dognana pa je proizvodnja, čutiš šele, če opazuješ izdelavo izsekanelega, vrtnega orodja, orodja za krivljenje, piljenje delov sani, robov, gladienje, graviranje, izsekava-

nje itd. EMONI daje eleganten izgled, kakršen nam je bil včasih všeč pri Hermes-baby stroju, lakiranje v sivi, zeleni ali črni barvi (po želji naročnika). Peč za lakiranje in sušenje ohlajši in stroji za kaljenje strojnih delov so prav tako domači izdelki. Ti stroji in skladišče pa so nameščeni na podstrešju bivše usnarne, kar delo zelo otežkoča.

Kmalu bo delo mnogo lažje

z neprikritim veseljem povedo člani kolektiva.

Tovarna se seli v nove prostore

S svojim dosedanjim delom so dokazali, da je njihov obseg upravičen in da so pred velikim razmahom. V Savljah pri Ljubljani že tečejo prvi stroji nove bodoče tovarne »TOPS«. Postopoma, ne da bi pri tem trpela redna proizvodnja, selijo opremo in stroje v novo, vsem zahtevam urejeno dvorano te tovarne, kjer bo delo steklo po tovarni traku, delovni gib pa bodo proučili tako, da bo proizvodnja slehernega čim višja. Ob prazniku republike — 29. novembra bo tovarna pisalnih strojev začela polno obratovati. 6000 pisalnih strojev bo letno romalo iz njenih novih delavnic v vse kraje naše domovine. Zalka Guzej

Načrti Mizarstva v Gotni vasi

DVIG PROIZVODNJE NA PRVEM MESTU

Delna kriza v mizarstvu proizvodnji, ki je nastala kot posledica sprememb v investicijski politiki lanskega jesen, Mizarstva v Gotni vasi pri Novem mestu ni prizadela. Že prej je preusmerilo proizvodnjo na serijsko izdelavo pohištvene opreme, prodajo pa zagotovilo s pogodbo za daljšo dobo. Ker pa je trg čedalje bolj zahteven zlasti glede kvalitete in v zadnjem času tudi glede cene, se v Mizarstvu trudijo, da izpolnijo oboje. Dosedaj se jim je to v veliki meri v splošno zadovoljstvo odjemalcev tudi posrečilo.

Kolektiv Mizarstva je med najboljšimi v okraju. Zrastle je s podjetjem. V osmih letih, kar podjetje obstoja, ni bilo z njim nobenih težav. Lani so prvič delili del dobička, vsa leta prej pa so ga v celoti vlagali v gradnjo in nakup strojev. Tudi glede rednega izplačevanja zaslužke doslej niso bili v zadregi, dokaz pravilnega gospodarjenja in vodenja. Predsednik njihovega

ga delavskega sveta je mladinec Dušan Pirnar; sodelovanje med delavskim svetom, tehničnim vodstvom in sindikalno podružnico je dobro.

Več izdelkov — nižje cene

Med tem ko posamezna podjetja ne predvidevajo rasti proizvodnje in storilnosti, smatrajo v Mizarstvu za nujno družbeno dolžnost, ki jo narekuje naše gospodarstvo. V tem smislu je tudi sestavljen njihov družbeni plan za leto, ki predvideva dvig proizvodnje za 26 odstotkov, dvig storilnosti za 37 odstotkov in znižanje prodajnih cen za 11 odstotkov!

Ni nobenega dvoma, da bodo mizarji v Gotni vasi plan tudi izpolnili. To jim zlasti omogoča serijski način proizvodnje, čeprav so njihove norme zelo napete. Dokaz: norma za izdelavo kompletne spalnice je 200 delovnih ur, za izdelavo ogrodja za kavč pa 28 ur. Pri tem se kvaliteta njihovih izdelkov lahko kosa s kvaliteto najboljših mizarških izdelkov, kar potrjujejo že dobro vedo. Samo s kvaliteto, pa tudi z ugodno ceno, so si pridobili sloves in obdržali odjemalce. Pravijo, da se je takoj,

ko so prišli iz kosovnega na serijsko način proizvodnje storilnost dvignila za 50 odstotkov. To dokazujejo tudi številke. V letu 1953 je znašala vrednost njihove proizvodnje na delavca 480.000 din, v letu 1954 575.000 dinarjev, lani že 620.000 din, letos pa predvidevajo, da bo znašala 800.000 din in to pri nižjih cenah! Povprečno so lani presegli norme komaj za 4 odstotke, letos pa računajo, da jih bodo za nekoliko več.

Po zaslugi zelo napetih norm in serijskega načina proizvodnje je podjetju omogočeno, da daje na trg moderne spalnice po ceni okoli 95.000 din. Da je kvaliteta in oblika spalnice dobra, potrjujejo naročila izvoznega podjetja, kateremu Mizarstvo sprosti pošilja izdelke. Pri tem je treba poudariti, da so odjemalci čedalje bolj zahtevni. Lani so šli v Mizarstvo s ceno navzdol za 9 odstotkov, letos pa bodo šli za 11 odstotkov.

Suhega lesa ne bo nikoli dovolj

Brez težav tudi v Mizarstvu niso. Najnujnejše vprašanje, ki jih vedno bolj tišči, je suh les, ali natančneje sušilnica za les. Načrte zanjo imajo že dolgo, samo do potrebne kredite ne morejo priti. Pri naravnem sušenju lesa so potrebne za tako podjetje že znatne količine lesa, pri današnjih cenah pa tudi velik obratni kredit za nakup. Kredit, vložen za nakup suhega lesa, ki se mora pri naravnem sušenju sušiti eno do dve leti, je mrtev, hkrati pa podražuje les. Vsak kubik lesa, ki leži v skladišču, se podraži v enem letu za 2000 din. Pri 100 kubikih pomeni to letno dva milijona, predračun za sušilnico pa znaša 8 milijonov din. Sušilnica bi služila lahko tudi ostalim mizarškim podjetjem v okolici.

Ali ne bi bilo najbolje, da bi eden od večjih žagarskih obratov imel sušilnice za les z zadostno zmogljivostjo, da bi lahko odjemalci celega okraja že pri žagi dobili suh les? To bi bilo gotovo tudi najceneje. Olajšalo bi delo vsem mizarjem na Dolenjskem, med katerimi dosedaj kolektiv v Gotni vasi čedalje lepše uspeha. (f)

FLUOROGRAFSKA A'CIJA

(masovno rentgensko slikanje plinov po vaseh) začne v našem okraju 12. junija 1956. Uspeh akcije je odvisen od temeljitih priprav, zato sodelujte!

Izvolili so nov delavski svet NOVOLESA

Vihrajoče zastave na vseh obratih NOVOLESA so v soboto dne 21. aprila naznanjale važen dogodek v podjetju: volili so nov delavski svet. Pa ne samo zastave, volišča so tudi okrasili, zlasti pa so za volitve zainteresirali vsakega člana kolektiva. Temu primeru je bila tudi udeležba. V obratu Straža je do šestih ure jutraj volilo že nad 87 odstotkov članov kolektiva, ob 7.27 pa so volitve zaključili s 100-odstotno udeležbo. S tem so samo za tri minute prekosili obrat Soteska. Od oddanih volilnih listkov je bil samo eden neveljaven. Delavci popoldanske izmene so prišli jutraj v obrat nalašč samo zaradi volitev. Tudi v Soteski so volili prav vsi.

Za vsakega delavca, kmetu, izobražencu knjige Prešernove družbe za leto 1957.

Zbor topliških zadružnikov

V nedeljo 15. aprila je imela KZ v Dol, Topličah občni zbor. Predsednik zadruge Jože Pelko je dal splošno poročilo o delu, iz katerega je bila razvidna vsa dejavnost zadruge v preteklem letu. Sedaj ima zadruga 257 članov in 28 uslužbenecov.

Strojni odsek zadruge je znatno pomagal kmetom pri obdelovanju zemlje, saj so jim zorali 60.18 ha zemlje, zmlatili 86 ton žita, poskropili v enem obdobju 2.104 dreves in sežagali 455 m drv.

Tudi kmetijski odsek je bil zelo delaven. Skrbel je za dobro seme in gnojila. Kmetom je pomagal predvsem z regresi za

nakup semen in gnojil. Živnorojski odsek je pokazal svoj napredek na razstavi živine. Letos smo prvič slišali poročilo zveze zadružnikov, kjer smo videli, da so tudi žene pridno delale. Imele so tri sestanke in priredile 2 tečaja.

Kjub nekaterim gospodarskim spremembam je imela zadruga lani 71.422.694 din brutto prometa in 4.701.261 din čistega dobička. Največji delež je tudi letos prispeval lesni odsek. Lani je zadruga posvetila večjo pozornost odkupu kmetijskih pridelkov. Pri prometu s temi proizvodi je bil dosežen kar lep brutto dohodek in sicer 7.290.586 din, saj je bilo samo prometa z malinarji 2 milijona.

Letos ima zadruga v načrtu izboljšanje kmetijstva in adaptacije obratov. Iz dobička bo šlo 976.081 din za kmetijstvo, 315.000 din za živinorejo, 123.000 din za poljedelski odsek, 70.000

za sadjarski, 60.000 din za čebelarjski odsek in 335.000 din za kulturo in prosveto. Iz kulturno-prosvetnega sklada bodo dodeljene 4 štipendije učencem grmške šole v Novem mestu in 1 štipendija na Srednji kmetijski šoli v Mariboru. Iz dobička je zadruga dala 500.000 din pogorelem v Dol, Sušicah.

V imenu OZZ je občni zbor pozdravil njen predsednik Viktor Zupančič, ki je dal zadruzi priznanje za njeno delo in zahteval smernice za bodoče. Poudaril je, da je potrebna boljša povezava med kmeti in zadrugo. V imenu Glavne zadružne zveze pa je zbor pozdravil ing. Jože Levstik, ki je že tretjič prisostvoval občnemu zboru. Rekel je, da so uspehi zadruge vse vidnejši in da zadruga iz leta v leto bolje napreduje.

Izvolili so nov 15-članski odbor, delegate, komisije in odbore po odsekih.

Hud požar v Novi Lipi pri Vinici

18. aprila v večernih urah je izbruhnil hud požar na gospodarskem poslopu Stefana Tomaziča v Novi Lipi. Razširil se je po skednju, nato pa so plameni začeli lizati tudi živalski hlev. Požar je do tal upeljal obe poslopji, ostalo je le golo zidovje. Skupna škoda znaša okrog 1.500.000 din. Rešili so živino in manjšo količino krompirja.

Na kraj požara je prva prišla gasilska četa z Vinice. Prebivalci so težko pričakovali: prihod gasilcev, ker so plameni švigali na vse strani in ogrožali več hiš. Kmalu po prihodu vinških gasilcev pa so se vaščani hudo razočarali. Gasilska četa z Vinice se je hudo dolgo pripravljala na gašenje: vlačili so cevi na razne strani brez vsakega smisla in povelja, pri čem niso imeli potrebnih tesar, sesalne cevi so bile slabe in nekateri gasilci jih sploh niso znali s spojkami spajati. Motorno brizgalno so vžgali in vžigali, nato so začeli prskati cevi in tako spet niso mogli v »akcijo«. Razočarani vaščani so z njihovim kamionom odšli po gasilsko četo v Dragatuš. Na poti pa so se srečali dragatuške gasilce, ki so kar s konjsko vprego hiteli na pomoč. Ob gašenju požara se je videlo, da je to močstvo res enotno. Hitro je stopilo v »napad«, požar omejilo in pogasilo. Pri tej akciji je moštvo gasilske čete Dragatuš pokazalo sposobnost in požrtvovalnost in le njihova razslužba je, da se ni požar razširil še na ostale hiše. Orodje jim je brezhibno delovalo in lahko jih stavimo za vzgled ostalim gasilskim društvom.

Kako velike važnosti je za gašenje požara dobro oskrbovano orodje, tako, ki ne odpove, kadar ga gasilci rabijo, se je pokazalo prav pri tem požaru. (f)

Skromen začetek — velik razmah

V kolektivu se radi spominjajo prvih začetkov, čeprav jim misli mnogih pogostje uhajajo v prihodnost. Prvim poskusnim serijam, izdelanim v nezadostno opremljenih delavnicah, brez neobhodno potrebnih strojev, so sledile še vse boljše serije strojev. Tesne, neprimerno delavnice, raztreseni obrati brez transportnih sredstev, so krivi, da dela niso še bolj izpopolnili. Marsikdaj pa so si znali pomagati iz navidezne nepremostljivosti težav. Brusilni stroj je na primer eden tistih obdelovalnih strojev, brez katerega ne bi šlo. Za tak stroj so našli ogrodje iz letnice 1928 v starem železju v Kragujevcu. Stnje člani ko-

Zločin nad Dragatušem

Tretja pomlad v okupaciji. V Beli krajini se je bujno razbohotilo cvetje. Kakor da ni vojne. Ni se zmožili, kdor je prvi imenoval pokrajino sončno in belo. Vsa je bila en sam cvet. Partizan, ki je opazoval s Sražnega vrha al. Maverlena dolino pod seboj, ni mogel od nje odtrgati oči. To pomlad je Bela krajina bila še posebej lepa. Mir, ki je ležal nad njo, je zmotilo le nemško ogledniško letalo. Je nemški letalec kaj iskal, ali pa se ni mogel navedi lepoti pokrajine, ki se mu je v nizkem letu ponujala v vsej svoji krasi in cvetu? Letalo je letelo od Semeča do Vinice, pa se spet vrnilo, zavilo proti Medkju in Draščkim vinogradom. Krožilo je, se dvigalo in spuščalo. Rafali partizanske strelnice so ga pogonjale v višave. Strojnikar ga je budno spremljal in ga držal na muhi. Ko je tako nekaj časa motilo mir, se je oddaljilo proti vzhodu in izginevalo za vrhovi Gorjanecv.

26. marca 1944 je bil meglan dan. Na osončnih straneh Fridrihštajna so ležale zadnje krpe snega. Dekan Peter Flaminj je snel na divanu, zatopljen v breme. Zadnji čas se ni nikaj dobro počutil, zato se je držal doma in postelje. Tako zatopljenega v močvirje ga je zbudil njegov brat Vince. Ko je vstopil v dekanovo sobo, je bil videti blede in razburjen.

»Našega Janeza so prišli v Kočevje. Ranjen je v levo roko. Danes so ga pripelali od Ribnice

s skupino ujetih partizanov.« je povedal. Ob tej novici je bil dekan v sebi. O bratu Janezu, ki je kmetoval na Hrastru pri Vinici, že leta ni slišal. Niti na sebi pa mu ni prišlo, da bi mogel biti partizan. Dekan si je šel to v veliko smatovati. Vse mesto je govorilo, da so Nemci ujeli dekanovega brata.

»Nekaj je treba storiti«, je predlagal dekanov brat Vince.

»Stroji do župana Uršiča«, je naročil dekan, »in mu sporoči, da moram nujno govoriti z njim.«

Župan Uršič je bil kmalu pri dekanu. Le-ta mu je kratko razložil, kako je z bratom Janezom in ga prosil, naj stroji do ortsokomandanta Gerlach in ga v njegovem imenu prosi, da bi izpustil brata. Župan je nato dekanu svetoval, naj napiše garancijsko pismo, da se brat Janez ne bo več boril proti Nemcem. Dekan je na hitro napisal pismo.

Druzo jutro se je župan soot oglašil pri bolni dekanu. »Gospod ortsokomandant pravi, da ne bo delal nobenih izjem, pa naj bo dekanov brat ali katerikoli drug hlapec. Boza zahvalite, gospod dekan, da bo brat ostal pri življenju.« je župan Uršič poročal dekanu. Nekaj dni zatem, ko je dekan nekoliko okrevale, se je sam napotil do gestapovca Gerlach.

»Ich kann keine Ausnahme machen!« (Ne morem delati izjem) je zavrnil gestapovec.

»Al veste,« je vprašal besni ortsokomandant, »da je bil vaš brat

v banditski skupini, ki nam je prizadejala hude izgube?«

Tako se je končal dekanov obisk pri gestapovcu Gerlach.

Major Maier, komandant nemških in domobraskih čet v Kočevju, je sedel v svoji pisarni in pregledoval spisek ujetih partizanov. Zadovoljno si je povzigoval, ko se je njegov pogled ustavil pri imenu Flaminj Johann.

»Tako, tako! Dekanov brat bandit?« Tako zamisljenega ga je zmotilo trkanje.

Vstopil je dekan. Vljudo je pozdravil, sedel na ponudeni stol in ponovil, kar je bil že povedal gestapovcu Gerlach, da je bil namreč brat nasilno mobiliziran, da sam ni nič kriv in. Ponudil je, da je tudi, da prevzame za brata vso odgovornost, ker ga bo obdržal pri sebi in ga bodo lokalne oblasti lahko vsak dan nadzirale. Major ga je pazljivo poslušal in ni kazal kake posebne nevolje, ko ga je dekan orosil, naj izpusti njegovega brata.

»To bi se dalo brez nadaljnje govoriti.« je celo dejal. Pripomnil pa je, da je med njim, dekanom, in vojaškimi oblastmi premalo sodelovanja.

»Vsekakor bi bilo potrebno, da tesneje sodelujemo!« Koristilo bi nam in vam!« je napeljal major vodo na svoj ml. Dekan se je s ponudbo strinjal. V upanju, da je le nekaj dosegel, se je poslovil.

Naslednji dan je dekan dobil sporočilo komandanta Maierja, ki je prinesel neki domobraski oficir. Sporočilo je, da za brata Janeza ni mogoč ničesar storiti, se je temu upri gestapovec Gerlach. Janeza so s prvo avtokolono odpeljali v Ljubljano.

Jožko B. je bil mlad fant z Vinice. Do kapitulacije Italije je o-

biskoval gimnazijo v Novem mestu. Bil je v krožku dijakov in dijakinj, ki so bili pod vplivom in vzgojo belogradiščnega kurata, kaplana Volbanka. Ta je tedaj v Novem mestu veljal za dejnega vodja »mladih«, usmerjenih proti narodnosovobodnemu gibanju. Kaplanu Volbanku se je posrečilo vzgojiti nekaj fanatičnih in zaslepljenih mladincev in mladink. Eden izmed teh je bil tudi mladi Jožko. Ko je italijanska soldateska izginila, se je Jožko znašel sredi partizanskega vrvenja. Ker je bil dovolj krepak, ga je dojedli v eno izmed partizanskih enot. Niti sanjalo se mu ni, da bo, kar tako na lepem postal partizan. Kaplanov nauk je pustil na njem močan pečat kljub temu, da se je hitro preprečal, da ni vse tako kot jim je na protikomunističnih predavanjih o partizanih in njihovi vojski govoril Volbank. Ni in ni se pa mogel sprijazniti z mislijo, da bi se boril na partizanski strani.

Jožkova enota je konec aprila 1944 krenila na položaje v okolici Kočevja. Bila je mrzla in deževna majska noč, ko je bil mladi Jožko poslan s skupino partizanov v patrolo. Bil je utrjen. Zatekel si je tople hrane in izbe. Od časa do časa je udarila kakšna nemška granata. Nemci so slutili, da se v okolici Kočevja zadržuje večje partizanske enote, zato so slepo streljali s topovi po okoliščini. Nbe je bila temna. Vodja partizanske patrole je vodil desetine po blatnem kolovozu. Naposled so se ustavili pod nekotogočar smreko in sklenili počakati dneva, da bi se potem razgledali. Jožko je sključen obsedel na mokeri zemlji in zadelal. Začelo se je daniti, ko ga je prebudil vodja patrole.

»Z menoj, naprej!« je ukazal. Skupina partizanov se je uvrstila v kolono po eden. Jožko je bil

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

delavski svet podjetja ELEKTRO NOVO MESTO

Vedno večja in pomembnejša je socialistična vloga kmetijskih zadrug pri vsakdanjem delu za napredek naše vasi

Približno polovica občnih zborov kmetijskih zadrug je za nami. O tem, kako so potekali, kako so se zadrževali pomenili o letošnjih proizvodnih načrtih, o razdeljevanju zadruginih sredstev in o splošnih vtihih letnih obračunov naših zadrugnikov, so za bralce Dolenjskega lista na našo prošnjo odgovorili tov. Viktor Zupančič, Tone Pirč in Stane Somrak iz Okrajne zadrugne zveze.

Osnovna ugotovitev dosedanjih občnih zborov kmetijskih zadrug v okraju je predvsem ta, da so bili organizacijsko veliko bolj pripravljeni kakor v preteklih letih. Zlasti je čutili pomoč političnih organizacij v pripravi na letne obračune naših zadrugnikov, prav tako pa kažejo tudi občinski ljudski odbori za zbor zadrugnikov več zanimanja kakor svoj čas. Nov gospodarski sistem in sestavljanje proizvodnih načrtov v kmetijskih zadrugah, to dvoje je pripravilo zadrugna vodstva in članke-kmetovalce do tega, da so se letnih obračunov svojih gospodarskih organizacij lotili resno in s posebnim žutom odgovornosti. Zato je v pripravi občnih zborov sodelovalo veliko več ljudi. Zadrugna sredstva bodo zagledali razdeljena veliko bolj gospodarsko in pametno na sklade za napredek kmetijske proizvodnje.

V okraju imamo kmetijske zadrug, ki so precej naradile za udržitve svojega dela, nekateri pa stojijo še vedno tam, kjer so bile vse pa vendarle kažejo veliko resnejši odnos do glavnih gospodarskih vprašanj, ki zadevajo naše kmetijstvo. Ugotavljamo lahko, da zadrugne napredujejo v krepitvi zadrugne misli in da so mnogi odseki že začeli tako, kakor pritakujejo to od njih njihovi člani, da pa v celoti vgrajene le še niso dovolj uveljavile svoje socialistične vloge pri vsakdanjem delu za napredek naše vasi. Večja pomoč krajevnih političnih organizacij pa prispeva v čedalje večji meri k spoznanju, da morajo kmetijske zadrug postati močne gospodarske organizacije na svojem področju.

Z gospodarskimi programi smo dobili pregled, kaj imamo in kaj potrebujemo

Sestavljanje gospodarskih načrtov nam je v preteklih mesecih dalo predvsem pregled za območje vsake posamezne KZ, kaj ima v gospodarstvu, s čim razpolagajo njeni člani in kaj vse potrebujemo, da bomo lahko kmetijstvo dvignili. Pokazalo je hkrati, kakšni ukrepi bodo potrebni v posameznih krajih, na primer za selekcijo živine, za izmenjavo semen, obnovu itd. Skratka, gospodarski načrti KZ so se pokazali kot zelo dobra oblika pomoči za naše organizirano, načrtno zadrugno delo. Seveda so ti načrti zelo različni za posamezne predele našega okraja; ponekod prevladuje poduzetost na živinoreji, drugje na poljedelstvu itd. Zal ugotavljamo tudi pomanjkljivosti pri njihovem sestavljanju. Kmetijske zadrug se te programe pred obnimi zbori premalo obdelale s svojimi člani - proizvajalci, kar bo treba popraviti. Najvažnejše je namreč, da proizvedene načrte dobro predelajo pred-

malo zanimanja za proizvodni program.

Tudi v Šmarjeti je občni zbor pokazal lep napredek zadrugne, čeprav bi se morali kmetije za njeno delo bolj zanimati. Lani je vstopilo v zadrugo 27 novih članov. Govorili so o zastarelem načinu obdelovanja pri članih, spoznali pa so tudi, da je način gospodarjenja na zadrugnem posestvu v Družinski vasi boljši.

V Žužemberku so pripravili zelo dober občni zbor, ki je lahko za vzgled ostalim zadrugam. Tehten pogovor o živinoreji in ostalih odsekih zadrug bo prav gotovo prispeval k napredku kmetijstva v tem kraju.

Člani posameznih dškov naj bi se še podrobneje pomenili o svojih proizvodnih načrtih

V razdeljevanju zadruginih sredstev - dobičkov smo naredili korak naprej. Nikjer jih niso delili v denarju, temveč v umetnih gnojilih. Razdeljevanje v skladi je bilo ugodno sprejeto, posebno zanimanje pa je za kredite iz sklada za pospeševanje.

Izkušnje pri gradnji gnojšč

Po lanskem državnem proračunu je bil odobren za gradnjo gnojšč 50 % popust za nabavo cementa. Te ugodnosti se je preko kmetijskih zadrug poslužilo veliko kmetovalcev. Marsikateri kmetar si je tako napravil novo gnojnišče, veliko pa je še tistih, ki nimajo urejenih gnojšč, gnojnišč jim in tal v hlevu.

Gnoj leži v mlakah, kamor se sredi vsa deževnica s streh in dvorišč. Tako vozimo na polje skisan in izpran gnoj, ki nima posebne vrednosti.

Dobro hlevski gnoj je osnovno gnojilo za tvorbo humusa (črne prsti), umetna gnojila so le pomožna dopolnilna gnojila. Če imamo prav sestavljen »gnojilni načrt«, se lahko pripravimo, da smo veliko več pridelali kot sicer.

Dosti kmetov, ki bi si radi uredili pravilno gnojilnico, pa ne vedo, kako začeti in kje. Težko je nekateri prepričati, da je treba mase zaspati, dvigniti dno gnojšč do vršne površje dvorišča ali hodnika ob hlevu. Gnoj mora

nje kmetijstva, ki jih bodo kmetije vračali svojim odsekom. Tako bodo dobile zadrugne stalna sredstva, ki se bodo vračala v skladi in krepila zadrugno dejavnost, z njimi pa bodo pomagale zadrug svojim članom.

Povsod se je pokazalo, da je gradnja za občni zbor zadrug toliko, da je premalo časa za njegovo vsestransko obdelavo na samem zboru. Potrebno bi bil ves dan, da bi se kmetije lahko o vseh vprašanjih, ki jih zanimajo, temeljito pomenili z vodstvom zadrug. Ker to ni mogoče, bodo zadrugne sklicevale sestanke članov posameznih odsekov in se tam s kmetovalci še temeljito pomenili o proizvodnih nalogah posameznikov in odsekov.

Na seji upravnega odbora Okrajne zadrugne zveze je bil sprejet sklep o ustanavljanju aktivov mladih zadrugnikov pri vseh kmetijskih zadrugah. Vključevanje kmetke mladine v te aktivne najpomladi in okoli del naših zadrug, katerih novi upravni odbori najpomagajo pri organiziranju te nove oblike povezovanja kmetke mladine.

Na seji upravnega odbora Okrajne zadrugne zveze je bil sprejet sklep o ustanavljanju aktivov mladih zadrugnikov pri vseh kmetijskih zadrugah.

Vsi sadjarji vedo, da je škrlup tako nevarna bolezen jablan, ki jo lahko preprečimo, če jo odkarimo v zgodnji fazi. Če jo odkarimo v zgodnji fazi, jo lahko preprečimo, če jo odkarimo v zgodnji fazi.

Vsi sadjarji vedo, da je škrlup tako nevarna bolezen jablan, ki jo lahko preprečimo, če jo odkarimo v zgodnji fazi. Če jo odkarimo v zgodnji fazi, jo lahko preprečimo, če jo odkarimo v zgodnji fazi.

Zato je umestno in popolnoma pravilno, da se je veliko število zlasti mladih gospodarstev odločilo za izboljšanje gospodarstva in so napravili nove gnojilnice jame. Nekateri starejši gospodarji pa pravijo, da bi najraje nove jame, če bi dajali cement zastonj, kot so ga včasih. Pa ravno pri teh opazimo cementno gnojilnico pred zidom in skozi odprtino se izteka gnojilnica po cesti. Ker niso imeli napravili s svojimi žulji in s svojim denarjem, jih ne znanjo ceniti in pustijo, da se dela škoda.

Z delom novih gnojilnic nam je treba prijeti takoj, da se ne bo cement strdil. V maju bo pregledovala posebna komisija, če se je vse pravilno in po načrtu napravilo. Kjer bodo ugotovili nepravilnosti, bo kmot izgubil pravico do popusta in bo cement moral polno plačati.

F. M.

NA TRŠKI GORI PRI NOVM MESTU TRAKTORJI SPET RIGOLAJO ZEMLJO ZA NOV VINOGRAD ZADRUGNEGA POSESTVA

Sadjarji, v boj proti škrlupu!

Rodovitnost sadnega drevja, tako glede količine kot kakovosti, je v veliki meri odvisna od številnih boleznih in škodljivcev, ki napadajo drevje, oziroma od naše večje ali manjše prizadevnosti, s katero boleznih in škodljivcev sadnega drevja zatiramo, skratka od naše nege sadovnjakov.

Za obnovo in pospeševanje našega sadjarstva so pri vseh KZ predvideni poskusi gnojenja in škropljenja sadnega drevja. To delo bodo opravljali sadjarski pomočniki pri KZ, ki so v ta namen obiskovali posebni tečaj, organiziran od OZZ.

S tem bi radi dosegli dvoje: propagirali škropljenje, da bi se ga oprijeli vsi napredni sadjarji, drugo pa, da bi dosegli večji pridelavek zdravega in kakovitega sadja.

Vsi sadjarji vedo, da je škrlup tako nevarna bolezen jablan, ki jo lahko preprečimo, če jo odkarimo v zgodnji fazi. Če jo odkarimo v zgodnji fazi, jo lahko preprečimo, če jo odkarimo v zgodnji fazi.

Če dobimo 80 % zdravega sadja pri pridelku 60 kg od drevesa, je to 480 kg zdravega sadja. Ker je to v primeru z našimi škropljenimi drevesi 10 din več pri kg, pridobimo tako 4800 din.

Vidimo, da se nam stroški škropljenja dvokratno povrnejo. To so potrdili mnogi poskusi, in to potrjujejo sedaj tudi naši poskusi na Dolenjskem.

Ing. Stanoje Grkovič
OZZ Novo mesto

15 kg žvepleno-apnene brozge stane	525 din
1 - 2 kg sredstev proti mrčesu okrog	500 din
Za škropljenje porabimo skupno dva delovna drva, kar je	1.000 din
Amortizacija škroplilnice za 5 škropljenj	250 din
Skupaj	2.275 din

Če dobimo 80 % zdravega sadja pri pridelku 60 kg od drevesa, je to 480 kg zdravega sadja. Ker je to v primeru z našimi škropljenimi drevesi 10 din več pri kg, pridobimo tako 4800 din.

ne odprti posameznih cvetov. Drugi škropimo takoj po cvetenju, ko odpadejo zadnje bele latice. Poslej škropimo v presledku dva do tri tedne, kar je odvisno od padavin.

Škropivo - žvepleno-apneni brozgi - lahko dodamo sredstva proti mrčesu: 50 dkg lindapina ali 15 - 20 dkg lindan olja ali 20 - 25 dkg gesarola (vse na 100 litrov škropiva). Ta sredstva so učinkovita tudi proti prvi stopnji ameriškega kaparja, dobiti pa jih lahko pri KZ v Novem mestu.

Proti jabolčnemu črvu je zelo učinkovit svinečni arsenat; je pa to hud strup za človeka in živali. Trava ostane zastrupljena 2 - 3 tedne in pri njegovem uporabljanju potrebna precejšnja previdnost.

Kaj nam pove gospodarski račun?

Če se vprašamo, ali se poletno škropljenje izplača, nam najboljše odgovori finančni učinek

Gline dovolj, opeke premalo

Poleg lesa je opeka najvažnejša surovina za gradnjo. Izdelovanje opek je zelo stara obrt, znana tudi na Dolenjskem. Opekarstvo je pa še vedno silno zastarelo, vsaj v našem okraju. Poleg navadnih poljskih peči za gnanje opek, kot so vidne še po mnogih krajih pri nas, žgo opeko zlasti v nekaterih vaseh Bele krajine, na še bolj primitivni in seveda drage način. Na Belčnem vrhu, pri loči, približno in drugih vaseh še danes izdelujejo zidno opeko na roko, žgo jo pa v zemljo izkopanih jamah. S tem si pomagajo, ker opeke ni na trgu, kolikor pa jo je, je uvožena iz drugih okrajev in republik. Torej nazivlje velikim založem pritrne gline in starih iznajdanih v proizvodnji opek na trgu primanjkuje. Razen tega je uvožena opeka zaradi velikih prevoznih stroškov zelo draga.

Sprito živahne gradbene dejavnosti je povpraševanje po opekah vseh vrst vsa leta po volni še toliko večje. Upoštevajoč to in visoko ceno uvožene opeke, je okrajni ljudski odbor Novo mesto že pred dvema letoma doloci znanstvena sredstva za modernizacijo in povečanje proizvodnje več vrst opek v opekarni Zalog pri Novem mestu, v načrtu pa je tudi razširitev opekarnice v Kanjžarici ter v doglednem času v Račnem selu pri Trebnjem. Poleg teh imamo še opekarno v Prečni in Prelesju.

Letos bo na trgu več domače opeke

Znane investicije v opekarni Zalog doslej niso dale pravih koristi. V opekarni do letos še niso proizvajali drugega kot masivne zidake in še s temi niso dosegli proizvodnega plana. Vzrok? Modernizacija opekarnice res še ni zaključena, gotovo pa si tudi kolektiv doslej ni dovolil prizadeval, da bi dal več. Stari način proizvodnje, ki se mu posamezniki tako težko odklanjajo, in dolga nezdravi odnosi v kolektivu, v katerem je krivda za nizko proizvodnjo.

Da bi preizkusili delovne metode, so letos februarja zaposlili pri kurjenju peči in vlaganju opek skupino posebnih delavcev iz

Gmečji pri Ljubljani. Uspeh je bil večji kot bi pričakovali. Medtem ko so lani vželi iz peči, po vsebnosti pa 5000 kosov dnevno, je ta ekipa v istih pogojih dosegla 15.100 kosov dnevno!

Prav to kaže, da je vzrok za nizko proizvodnjo v nekaterih naših podjetjih tudi zastareli način dela. Tako kot v tej opekarni, ki izboljšava delovnih izkušenj med sorodnimi podjetji pri nas in drugod lahko znatno pripomaga k dvigu proizvodnje.

V opekarni Zalog bodo sedaj skušali posnemati delovne metode navedene skupine. Računajo, da bodo dosegli že letos tudi do 18 tisoč žgane opeke dnevno. K temu jim bo pripomogla delna preureditev kanalov v peči, ki doslej niso bili pravilno izpeljani. Toda samo hitrejša gnanje opek še ni dovolj. Potrebno je dvigniti stopnjo vse od nalkopa gline, zlasti pa preusmeriti proizvodnjo tudi na voljo opek in strojnike, kot zneje pa si, na strešnike, kot je to predvideno v projektu. Seveda bi gradnje, ki bi brez teh in pa brez zavestnega prizadevanja kolektiva lahko nastane zelo resno finančno vprašanje podjetja. Poleg tega najbližnji trg čaka opeko in kupci si kar podajajo ključke v pisarni.

Opekarna v Prečni bo dala milijon 800.000 zidakov

Zaradi pomanjkanja gline opekarna v Prečni lani ni obratovala. To vprašanje pa je sedaj rešeno z zgraditvijo žilnice, po kateri dovažajo gline 1180 metrov daleč. Letos bo opekarna spet obratovala z vso zmogljivostjo in dala na trg okoli 1.800.000 kosov zidakov. Ta opeka bo zlasti za široko potrošnjo, torej za manjše odjemalce, ki jo že vneto naročajo.

Žilnica je lepa pridobitna opekarna in z njo je podaljšano obkroževanje vsaj za 20 let. V osehih urah pripeljejo po žilnici v 23 vagončkih okoli 120 kubikov gline. Majo dlate kot vsako minuto pridrsi po žici vagonček in se avtomatsko obrne na določenem kraju ter strese vsebino. Tako se gline hkrati premeša.

Kar je večjalo zadnja leta za vsa naša podjetja in velja deloma še danes, velja prav posebno za obo opekarni, venoma na tudi za ostale: delovna disciplina je na šibkih nogah. - Poleg gradbenih podjetij so opekarnice najbolj sezonska podjetja. Zato imajo malo stalne delovne sile, toliko večja, ki se zaposlijo samo priložnostno in imajo še drug vir delovne sile, največkrat od zvenje. Cut odgovornosti do podjetja je pri takih ljudeh kaj slabšo razvit in nikakor nečelo razumeti, da ne morejo ostati doma, kadar se jim ziblje. Zato se je dogodilo v opekarni Prečna da so delavci, ki bi morali zlagati opeko iz peči, odšli kositi privatnik. Tudi organi delavskega samoupravljanja, ki jih sestavljajo ljudje s tako miselnostjo, ne morejo imeti boljše odnosa do podjetja in proizvodnje. Spet primer strojnika Sajeta v Prečni, ki je bil celo predsednik delavskega sveta, pa je bil sam med najbolj nediscipliniranimi. Moral bi iti v dispanzer na pregled, pa je raje zavlil v gostilno, potem pa tudi, da ga podjeleje ne pusti na zdravniški pregled.

Povsem umesten je ukrep upravnika opekarnice, ki prepoveduje je nositi v podjetje alkoholne pijače, razen toliko, kolikor ima delavec za malico. Pijenje v podjetju je bilo v podjetju grdo razširjeno. Kakšna more biti delovna disciplina in storilnost, če se delavci nalajajo z alkoholom med delom, si lahko mislimo. Pred kratkim so izvolili v opekarni Prečna nov delavski svet in upajo, da bo pomagal v vsem ostanki naciostališnih odnosov do dela in podjetja. K temu bo nedvomno pripomoglo tudi dosledno plačevanje po normah in skladu, kar so uvedli v obeh opekarnah. Gline imamo dovolj, zaskaj ne bi imeli tudi dovolj opek za vse potrebe po primernih cenah? Zato smemo upati od delovnih kolektivov vseh opekarn, da bodo vložili potrebne napore za doseg te naloge, hkrati pa se otresli vsega, kar ni v skladu s socialistično zavestjo našega delavca. Za delavski praznik prvi maj bi bila to najlepša obljuba.

Smrt našega naročnika v Fontani

Tovariš Kusanj iz Sentjerneja nas je obvestil, da je lani 21. avgusta umrl na posledicah avtomobilske nesreče naš naročnik Anton Jordan iz Fontane, USA. Jordan se je pred dobrih 60 leti izselil iz Grobelj pri Sentjerneju v Ameriko, kjer je delal v Chicagu in Fontani. Dosegel je lepo starost 80 let, ko ga je lani avgusta podrl nek avtomobilist, ko je šel po sadje.

Sorodni pokolnec Antona Jordana izreklijo sorodniki in znanci z Dolenjskega iskreno sočustvo.

I. K.

73 naročnikov Prešernovih knjig pri »Kremenu«

Kako so knjige Prešernove družbe priljubljene med našimi »belimi rudarji« - kopači kremenčevega peska pod Gorjanci, nam potrjuje stalno naraščanje naročnikov v kolektivu podjetja »Kremen«. Leta 1953 je bilo naročnikov na Prešernove zbirke le 12 ročnikov, letos pa jih je že 73 in pravijo, da bodo storili vse, da bo prihodnje leto med »Kremenovci« nad 100 naročnikov oziroma da bo vsak član kolektiva tudi član Prešernove družbe.

Za »Novolesom« je to najboljše kolektivno delo naročanja knjig Prešernove družbe v novomeškem okraju. Največ zaslug za stalno naraščanje članov Prešernove družbe v podjetju ima njegov naročnik Franc Manček, sindikat podjetja pa je med podpornimi člani Prešernove družbe. Prav tako tudi podjetje že vsro let plačuje podpornino in krepko podpira Prešernovo družbo pri njenem kulturnem poslanstvu.

I. K.

zadnji. V daljavi je v svitu zore videl dve sočestni silueti - zvonika kočevske župne cerkve in se spomni, da je v Kočevju dekan, njegov rojak. Čedalje bolj je zaostajal in ko je patrolja urnih korakov izginala po blazni gozdni poti, je sedel in počval. Puško je nato porinil v grm, si odpasal pas in ga poknil z listjem. Vstal je in počasi odšel proti mestu, k je vstajalo iz teme.

»Privredite tistega mladega partizana, ki je dezertiral!« je ukazal zabuhli gestapovec enemu izmed domobranskih policistov.

»V kateri brigadi si bil? Kdo je bil komandant? Kdo komisar? Na katerih položajih je trenutno brigada? Kakšno orožje ima? Katere enote so še v okolici Kočevja? Kakšne akcije nameravajo izvesti?«, je spraševal gestapovec Jožko in si vse zapisoval. Jožko je boječe odgovarjal, vendar ni povedal vsega, ker se je zavedal, da bi lahko spravil v nesrečo tovariše, od katerih se je ločil komaj pred nekaj urami. Ko je Jožko tudi povedal, da pozna v Kočevju dekana, svojega rojaka, so ga nemudoma spustili.

Takoj se je napotil proti farovžu. Dekan ga ni poznal, zaovojen pa je bil, ko je Jožko povedal, da je dezertiral od partizanov. Povabil ga je v sobo in ga začel spraševati o vsem mogočem, še bolj podrobno kot malo prej gestapovec. Pred njim je bil Jožko bolj zgovoren kot pri zaslišanju, kajti niti sanjalo se mu ni, da se bo zgodilo, kar se je zgodilo čez nekaj ur.

»Kje je glavna partizanska komanda?« ga je vprašal dekan. Jožko je nič hudega sluteč povedal, da je bil pred dnevi, ko je njegova enota odhajala iz Bele krajine, glavni štab NOV in POS v Dragatušu. Na zaslišanju tega ni povedal. Ko sta tako precej

dolgo kramljala, mu je dekan obljubil, da lahko ostane pri njem in počaka na avokolono, ki bo peljala v Ljubljano.

Naslednjega dne sta se srečala dekan in major Maier. Major je vprašal dekana, kako je z njegovim bratom in se opravičeval ter obžaloval, da ni mogel več napraviti zanj. Potolajši je dekana, da bo morda le uspel dobiti brata v Kočevje. Po kratkem pogovoru sta sta krenila proti farovžu. Dekan je majorju pripovedoval o mladem partizanskem »dezertarju«, ki da mu je med drugim zaupal, da je glavni štab NOV in POS v Dragatušu. »Stopite z menoj!« je dekan povabil majorja.

Šla sta na farovski vrt, kjer se je tedaj mudil Jožko. Ves se je tresel, ko je zagledal Nemca. Dekan ga je pomiril in ga vzpodbujal, naj pove vse, kar mu je znano o partizanski glavni komandi. Major je vpraševal, Jožko odgovarjal, a dekan tolmачil.

»Gut! Auf Wiedersehen!« je zadovoljno pozdravil Nemec in hitro odšel.

Naslednjega dne, 5. maja 1944, je bil lep dan. Ljudje so delali na polju, otroci so pasli živino po steznikih in robilih v rogovje iz zvitega lubja.

»Glejte, glejte, letala!« so vzklikali. Sest nemških »štruk« je zakrožilo nad Belo krajino. Ljudje so mislili, da so zavezniška letala. Njihov krog se je čedalje bolj ozil nad Dragatušem.

»Pada, pada!« so vikali otroci, ki se prvo letalo v počevni legi šimilo proti vasi. Strahotna eksplozija se je pomešala med brnenje letalskih motorjev. Otroci so prebledeli. Nemci bombardirajo njihovo vas! Letalo se se strmo spušča, bombe so treskale, ljudje pa so brezhalno »ekali« sem in tja. Niso vedeli, kaj počenja. Vseprej so ležala trupla, ranjen-

Na spomeniku žrtvam v Dragatušu so vklesana tudi imena ubitih pri zločinskem bombardiranju vasi

ci so klicali na pomoč, rušile so se hiše, ranjena in zbegana živina je tečala... Pred nekaj minutami mirna belokranjska vas se je v nekaj hipih spremenila v ruševine.

Dva mrtva in več hudo ranjenih je obležalo med ruševinami podrtih in poškodovanih hiš. Osemindvajset hiš in gospodarskih posojanj je bilo podrtih ali močno poškodovanih. Med njimi so bile tudi šola, občina, novo postajno poslopje, cerkev, šolska stanovanja, hiša, župnišče in druge. Cenilna komisija je ugotovila nad 20 milijonov dinarjev škode.

...končno je oboroženi Flajnik priznal svoje izdajstvo Glavne štaba NOV in POS in obžaloval posledice, ki so zaradi njegove izdajstva nastale... je zapisano v sodbi zoper dekana Flajnika.

Namesto epiloga: sredi obnovljene vasi v Dragatušu stoji spomenik, povečan vsem občanom. Žrtvam fašizma iz druge svetovne vojne, med katerimi so tudi: imena žrtve letalskega napada na Dragatuš 5. maja 1944. leta. F. K.

PRED PETDESETIMI LETI JE BIL V METLIKI USTANOVLJENO

Delavsko izobraževalno društvo „Danica“

Slovensko delavstvo, ki je proti koncu prejšnjega stoletja začelo vedno močnejše nastopati proti domačemu klerikalizmu in liberalizmu, je do bilo prvo trdnjavo hrbenice v novoustanovljeni Jugoslavanski socialdemokratski stranki. Kakih posebnih uspehov ta stranka splošno ni dosegla in se tudi L. 1907 pri splošnih državnozborskih volitvah, na katerih je prvič sodelovalo slovensko delavstvo, še ni mogla uveljaviti, čeprav je postavila za svoja vodilna kandidata dva znana človeka: pisatelja Elibina Kristana in Ivana Cankarja. Kljub neuspehu je bil začetek storil, saj je Cankar, ko je kandidiral, že vnaprej vedel in zapisal, da »na zmago seveda ni misliti, pač pa delati je treba. Sedanjost ni nič, bodočnost vse«.

V ta prva leta prebujanja slovenskega delavskega razreda pa se spomladi 1906. leta tudi

že preživela. Predlog sam je bil sicer odklonjen, zanimivo pa je, da se je prirejanje plesov in veselice, s čimer se je skoraj izključno ukvarjala tedanja čitalnica, zdelo že tedaj marsikomu le preozek življenjski okvir za društvo, ki bi moralo svoje prireditve preko kakšne deklamacije in pesmi vendarle izvinčiti vsaj na malo višjo ljudsko-prosvetno raven.

Tako meščani kot obrtniki so bili pač še zmerom zaverovani v tradicijo starih Bleiweisovih časov — pravega delavstva v tem kraju brez industrije sploh ni bilo — in ta konservativnost meščanskih obrtnikov bi sama po sebi težko privedla do ustanovitve delavskega izobraževalnega društva, pa čeprav s še tako skromnim socialističnim programom. Zato je bila potrebna pobuda od zunaj, od koder je tudi res prišla.

L. 1905 se je namreč v Metliki naselil mizarjski pomočnik Evgen Korenčič, Hrvat, doma nekje od Siska. Zaposlil se je pri mizarju Martinu Prusu, ki je imel svojo delavnico v Metliki na Cencenbergu, v hiši št. 133. Korenčič je dal pobudo, da se je naslednje pomlad ustanovilo Delavsko izobraževalno društvo „Danica“ in je sam postal tudi njegov tajnik, medtem ko je predsedništvo prevzel sin njegovega delodajalca, mizarjski pomočnik Franc Prus.

Društvo se je naglo razvilo in je prvo leto štel 40 članov, samih pomočnikov in vajenikov, ki so takrat delali v Metliki. Mojstrov in vajencev v društvu ni bilo. Vsak mesec je vsak pomočnik vplačal v skupno blagajno 1 krono, kajti društvo je po vzorcu avstrijskih »herbergov« skrbelo tudi za potujoče brezposelne pomočnike in je vsak tak pomočnik, ki je potujoč skozi mesto in iskal službo, dobil brezplačno večerjo in pranočilo, drugi dan pa še 2 kroni iz društvene blagajne.

Člani so se shajali v Metliki, vi hiši na Dragah, kjer jim je dal lastnik, ki je opustil čevljarstvo in prevzel gostilno. »Pri kroni« (danesnja Carova hiša), v našem svetu, čevljarstvo delavnico. Tudi so se zbirali ob večerih in prebirali Rdeči prapor, hrvatsko Zorjo in poleg drugih časopisov še knjige in brošure socialistične vsebine, med katerimi so bila tudi dela Marxa in Engelsa.

V društvu so osnovali pevski zbor, ki je že prvo leto štel čez

dvajset članov in ga je vodil metliški učitelj Leopold Morela. Ker se je tako Morela tesneje povezal s pomočniki, so mu zaupali tudi blagajniške posle. Društvo si je nakupilo še tamburaške instrumente in je tamburše, osem po številu, ob večerih učil in pripravljaj za nastope tajnik Korenčič.

Tako organiziran pomočniki so že prvo leto proslavili svoj delavski praznik — 1. maj, še bolj svečana pa je bila proslava naslednje leto. Že na predvečer so postavili pod Šrango pri Mežnarčevi hiši mlaj z rdečo zastavo, naslednje jutro pa je bila budnica tamburašev, katerim so sledili v prazničnih oblekah in z rdečimi kravatami vsi društveni člani. Pomočniki ta dan niso delali, medtem ko je moral biti za vajence in mojstre, če niso hoteli imeti opravka z oblastjo, 1. maj navaden delovni dan.

Pomočniki so ta dan dopoldne imeli v svojem lokalno društveno sejo, popoldne pa je bila na vrtu pri Makarju zabava, na kateri so poleg tamburašev nastopili tudi pomočniki-pevci.

Te in druge slične prireditve (vinske trgatev) so vsakikrat v velikem številu obiskali številni napredni meščani, medtem ko

se klerikalci, ki so metliške Danice smatrali za »svobodomislence, brezverce in rdečkorje« te prireditve navadno bojkotirali.

Razen pri Makarju so si pomočniki našli za slične prireditve in zabave prostore tudi pri metliški čitalnici, ki jim jih je za tisti dan ali večer odstopila za dogovorjeno odškodnino.

Društvo je torej že takoj izpočetka razvilo živahno delovanje, vendar ni za njim, razen nekaj okusno izdelanih emajliranih značk z belo-modro-rdečo podlago in zlatim napisom, ki so jih lani v novembru slučajno izkopali otroci na Šrangi za Kufnerjevo hišo, ostalo ničesar. V pozni jeseni 1907 leta je bilo

namreč ponoči vlomljeno v društveni lokal in odnesena je bila tudi lesena blagajna z društvenim denarjem in nekaterimi knjigami. Blagajno so naslednji dan našli razbita za svinjaki nad Malešičevo hišo, storica pa niso nikoli izsledili.

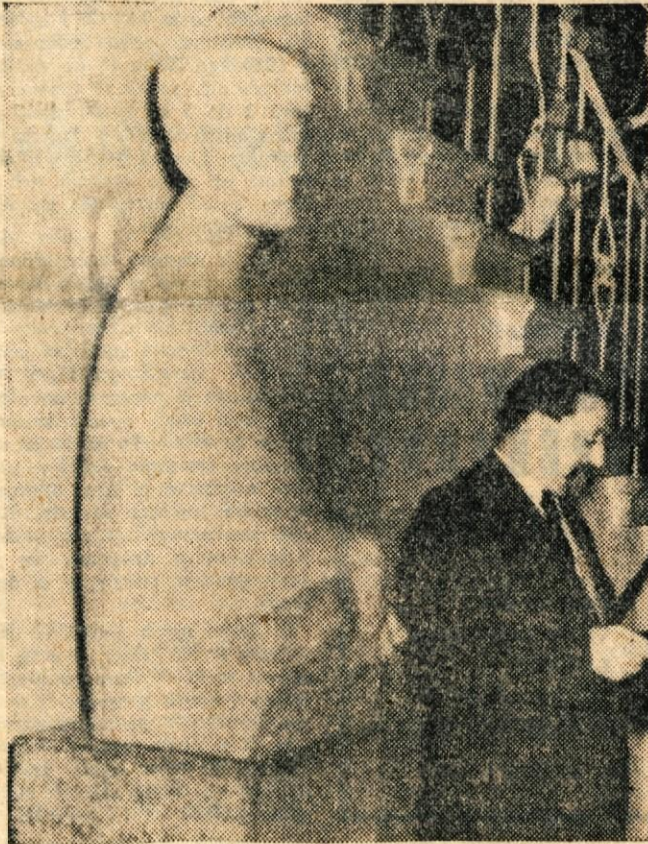
Po tem vladu je metliške pomočnike minila volja, da bi prišli znova zlagati denar v društveno blagajno in, ker je kmalu nato odšel iz Metlike Evgen Korenčič, nedolgo po tistem pa tudi Franc Prus, ki se je preselil v Zagreb, je društvo kar na lepem zaspalo. Tamburaške instrumente, ki so predstavljali glavno društveno imovino, so člani prodali mlinarju Lovšinu v Krževski vasi, denar pa so si razdelili. Lovšin je potem v domači vasi ustanovil svoj tamburaški zbor, ki ga je učil in vodil metliški kaplan Stanko Dostal.

Tako je že po poldrugem letu prenehalo v Metliki delovati Delavsko izobraževalno društvo »Danica«, ki je splošno kar krepko zastavilo plug, pa je že po nekaj brazdah obstalo. Danes živi v Metliki še dva člana tega društva Anton Junčan (ta je dal podatke za ta članek) in Gustav Henigman, ki sta bila oba takrat čevljarjska pomočnika in ki se danes kakšne večje podrobnosti ne spominjata več. Mogoče pa se bo v tem ali onem arhivu le še našel kak list, ki bo posvetil v to zanimivo ortanje socialistične ledine v Beli krajini.

PESNIKU

Miranu Jarcu

Nagovor akademika Božidarja Jakca 14. aprila ob odkritju doprsnega kipa Miranu Jarcu v novomeški Studijski knjižnici

Ime Mirana Jarca je tesno spojeno z imenom Novega mesta.

V njegovem literarnem delu se zrcali čudežna podoba tega mesta. Zrcali se podoba one težke mladosti v času prve svetovne vojne, vendar lepe po svojstvenem prepredanju dolenskega duha in fantastnega vzdušja, pojočega sonca in opojnih zvezdnih moči nad tajinstveno Krko.

Vse to je pojojo podobne njegovih prividov, ki so se zgostili v pesmi, polne godbe in zasanjanje ekspresije.

Sredi razpenjenih umetniških iskanj dvajsetih let je bil prava tihiška melodija srca in tenkosuhnega duha. Vse v njem je bilo polno pravilnega čudenja, vse je bilo zanimivo in je klicalo po oblikovanju. Polna je bila vera v umetniško poslanstvo, ki je zajela tako nenavadno velik krog mladih kipečih moči in razmajala vso kulturno Ljubljano, da je zažarelo mogočeno kres umetniške gibanja, danes sicer malo pozabljenega slovenskega ekspresionizma, ki zasluži, da dobi nekoč pravo oceno.

Miran Jarca melodičen glas ni bil med najglasnejših, zato tudi ni utihnil in je vedno bolj raste ter našel pot v nov, drugačen čas. Spoznal ga je, zaživel, polna je bila njegova duša novih napetih sil, ki so čakale sproščanja v nove svetove ustvarjanja.

Tedaj je tragično omahnil, za vedno onemel, le začetek novega je ostal — vse neizgovorjeno je zamrlo v objemu svobodnih slovenskih gozdov, s katerimi se je spojilo tudi njegovo mrtvo telo.

Miran, težko mi je v duši, ko danes odkrivam tebi spomenik v najinem Novem mestu. S tem postaja zopet živa silno boleča resnica, da te ni več, da je preteklo že dolgih 14 let, odkar je umrlo tvoje tako občutljivo srce pesnika — prebito od svinčenkih strahopetnih okupatorskih nasilnežev.

Ugasnilo so tvoje široko odprte oči, ki so vedno razodevale začudenja in neki čuden strah, posebno ob najinem zadnjem srečanju — kot slutnji tvojih zadnjih strahovnih trenutkov.

Odšel si, mnogo prežgodaš, le premnogo smo s teboj izgubili. Krhke in nevredne so vse besede spričo tvoje mučeniške smrti.

Naj ti bo ta s tvojo podobo oživilen kamen oddolžitve tvojega ljubljanskega Novega mesta za veliko Ljubljano, do kraja tvoje mladosti, do slovenskega naroda, za katerega svobodo si žrtvoval tudi ti svojo kri — do človeka in zemlje.

Iz mrzle slovenske skale je pod roko občutljivega tvorca zrasla tvoja podoba, ki jo oživila duh tvojih pesmi. Ta poduhovljeni kamen bo trajno spominjal nas in znaname na našega velikega človeka in pesnika Novega mesta — Mirana Jarca.

Slava tvojemu nesmrtnemu delu — in tvojemu spominu, Miran!

Čim več čiste človeške iskrenosti!

Pred tremi leti je prišel v Kostanjevico na Krki učitelj Lado Smrekar; z njim je zavel v ljudskoprosvetnem delu mesta nov, veselje vzbujajoč pomladni veter. Pritegnil je h gledališkemu in ostalemu kulturnemu delu kmečke fante in dekleta, obrtnike, nameščence in druge in začel klesati z njimi vred ime in podobo prosvetnega društva »Ljube Kosak«. Prav gotovo je kostanjevsko gledališče med najbolj poštvovalnimi v republiki, velik, če ne glavni Melež zaslug pri tem pa nosi neutrudni pobudnik njegovega dela. »Na četrtlet pred tremi leti sem prišel, v torkle zatem sem imel prvo predavanje na ljudski univerzi. Od tistega prvega torka so bile samo nedelje in sobote proste, če nismo seveda igrali. V tej sezoni imam nad 160 celovečernih vaj, za katere vedo le igralci, ki jih imajo nekateri blizu toliko pravi tovariši Lado Smrekar skromno o sebi. Ne govori rad o tem delu, vendar pa nam je odgovoril na vprašanja, ki smo mu jih poslali.

Med najbolj razgibanimi amaterskimi podeželskimi gledališči v Sloveniji je zadnji dve leti kostanjevski oder PD Ljube Kosak. V čem črptate nenehno zavzetost in veselje za delo?

V medsebojnem razumevanju, v delovnem zagonu, ki je in mora biti lasten socialistični družbi, v preganjanju tolikanj škodljive domišljivosti in tako imenovanega »nadmudrivanja«, kot pravijo Srbi, v globoki zavesti, da je naše delo koristno in potrebno in v hvaležnosti občinstva, ki nam jo izkazuje na sleherni predstavi.

Kaj in kolikokrat ste igrali in letos in s katerim igranim delom je bil vaš igralski kolektiv najbolj zadovoljen?

Igrali smo: Nazorjevo Pepelko,

Benelličev Ljubezen treh kraljev, Smrekarjevo Zimsko pravljico, Kreftove Celjske grofe, Vaštevove Visoko pesem, Golicevo Princico in postirka, Cufarjevo Ameriško tatvino, Tismeyerjevo Mladost pred sodi-

di občinstvo, ki ga naše predstave skušajo vzgajati. To nam pomaga tudi tiskani gledališki list in pa debatni večeri, ki jih prirejamo po premierah.

Vzloji gledališkega kadra ste posvetili posebno zadnje leto precej skrbli. Kako ste zadovoljni z uspehi in napredkom?

Se ne bi mogel reči. Svoje znanje bo kolektiv moral pokazati pri krstu Kloštrskega zolnirja, ki smo ga študirali vzporedno s tečajem. Seveda bo tu spet težava doseči pri vseh vsaj približno isto kvaliteto, ker sodeluje v Zolnirju nad petdeset ljudi.

Tečaj smo osnovali kot sad spoznanja, da samo z izobraževanjem nastopajočih lahko dosežemo napredek. Letos smo mnogo časa porabili za izobraževanje, zato je opazen v gledališču zastoj, ki ga skušamo zbrati s gostovanji, deloma pa smo uvedli gostovanja uglednih gledališč, tudi zato, da se solamo ob njih. Pretirano število gostovanj namreč smatramo za krizo kulturno-prosvetne dejavnosti nekega kraja, ker ob njih lahko domače sile povsem zazro, če nimajo dovolj zagona in ljudsko prosvetne intenzitete.

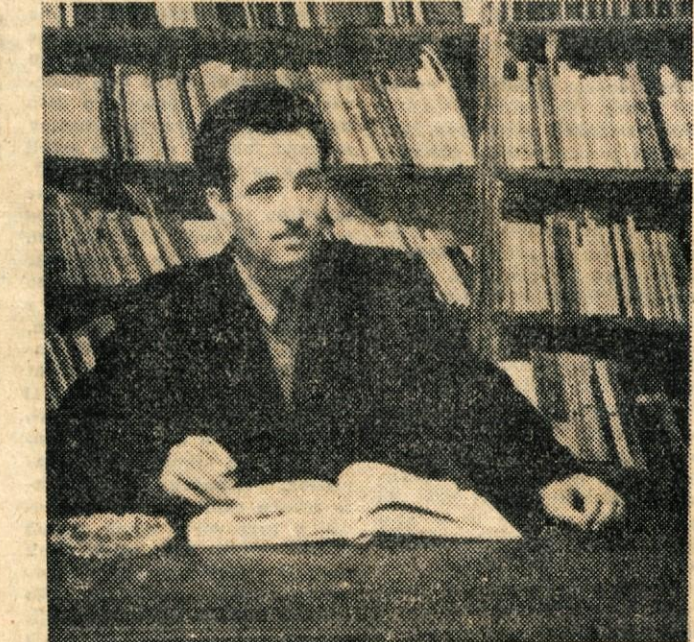
Narčrtov za bodoče delo vam verjetno ne manjka; ali nam jih lahko v nekaj stavkih zaprete?

Premišljuje, delaj in malo govori. Če tratiš čas z govorjenjem, ti ga manjka za premišljevanje; če ni krepkega premišljevanja, ni dobrega dela. Zmoran smo govorili šele potem, ko smo imeli rezultate že v rokah, ker sicer kaj rado ostane le pri besedah, od tega pa nima nihče nič, najmanj pa socialistična kultura.

In vaše osebne želje?

Jih nimam, oziroma, so tako tesno zrasle s kolektivom, v katerem delam, da jih ne morem ločiti od njega. Kot tak bi rad čim več razumevanja in sodelovanja, čim manj preprirov in natolcevanj, čim manj fraz in frazerstva, zato pa toliko več iskrenosti, tiste čiste človeške iskrenosti, ki bi morala biti lastna vsem kulturnim delavcem.

Na podeželju se kar dobro počutim, zavedajoč se, da je zmernaj večja umetnost ustvariti nekaj iz nič, kot pa metati z velikega kupa.

Lado Smrekar, ravnatelj nižje gimnazije v Kostanjevici na Krki

ščem, Čehova Snubača in Medveda, Drevoče Talce, zdaj pa smo pred krstno predstavo Kloštrskega zolnirja in nato pred premiero Golice Srce igralki. V študijske namene pa smo se učili odlomkov iz Hlapcev, Tugomerja, Kočičevega Jazbeca pred sodiščem itd. S tem smo nastopali na raznih akademijah, ki jih je bilo zadnja leta deset. Akademije predstavljajo pri nas celovečerni spored, ki terja več dela in napore, kot katerokoli dramsko delo. Praznik priložnostnih nastopov, ki jih je bilo mnogo, pri tem ne upoštevajo. Nekatera dela so bila igrana po osemkrat, druga le po trikrat. S tem pa ni rečeno, da smo jih že preigrali, ker jih še vedno vstavljamo v naš kolikor toliko redni spored.

S katerim delom smo bili najbolj zadovoljni je težko reči, ker družina raste od predstave do predstave. Potemkakev ugne biti najboljše Mladost pred sodiščem, naša zadnja premiera. S to smo se tudi prijavili za gostovanje po Bosni in Hercegovini. Število obiskovalcev je bilo različno. Ameriško tatvino je videlo nad 2000 ljudi. Toda ta številka ni osamljena. Prav tako bo tudi s Princico in Ljubezni treh kraljev. Vseh predstav si je ogledalo nad 20.000 ljudi.

Kako je sprejela Kostanjevica »svoje gledališče«?

Dokončne sodbe ni mogoče podati, ker vzporedno z rastjo kvalitete naše družine raste tudi

Prisrčen sprejem koprskih igralcev

V gledališkem življenju Novega mesta bosta ostala 19. in 20. april trajno zapisana. Obisk Gledališča Slovenskega Primorja iz Kopra nam bo ostal v najlepši spomin, saj ni bil le gostovanje v navadnem pomenu besede, temveč prisrčno, toplo, prijateljsko srečanje, ob katerem se je neboti nam vsem porodil neke sredi najlepših čustev in uživanja umetniške podanih stvaritev mladega gledališča iskeren tovariši »Nasvidenje«.

Kaj več bo o gostovanju Koprčanov na novomeški v črnomaljskem odru povedala strokovna kritika v naši prihodnji številki. Danes pa naj zapisemo: veseli smo bili koprškega gledališča in njegove presenečljive umetniške moči. Nadose zadovoljni smo bili ob prvem srečanju z brati iz Slovenskega Primorja, ki jih je Novo mesto sprejelo toplo in prisrčno. Trikrat prenapolnjena dvorana navdušenih gledalcev z iskrenimi aplavzi ni mogla povedati vsega tega, kar smo čutili ob nastopu dragih gostov. Pozdrav in zabavilo se je za obisk, ki jo je v imenu okrajnega sveta Zveze svobod in prosvetnih društev novomeškega obraja izrekel Ivan Kasesnik, kakor odgovor direktorja koprškega gledališča Oskarja Venturinija so izpričali globok pomen kulturnega poslanstva potujočega koprškega gledališča, ki je pripravilo tudi Dolenjski nadzve prijavo

presenečenje. Morda smo od dragih gostov pričakovali nekoliko manj in so nas prav zato gategati s rooj umetnostjo toliko bolj razveselili. In prav zato smo prepričani, da ne bo ostalo samo pri tem prvem srečanju.

RAZSTAVA VLADIMIRJA LAMUTA V LJUBLJANI

Bralcem sporočamo, da je bila otvoritev umetniške razstave akademika slikarja Vladimirja Lamuta, našega novomeškega rojaka, iz tehničnih razlogov prestavljena na soboto, 12. maja. Tov. Lamut bo torej razstavil svoja dela iz obdobja v Franciji v galeriji Umetniške zadruge v Ljubljani, Kardežjeva c. 1. Razstava bo odprta do 26. maja.

Esperantski tečaj v Novem mestu

10. aprila je začela novomeška Ljudska univerza s tečajem mednarodnega jezika esperanta. Prijavilo se je 30 tečajnikov-zadečnikov, največ dijakov učiteljske in gimnazijske. Jezik poučuje Rudolf Likar dvakrat na teden; zanimanja za esperanto je med prijavnici precej. V kratkem bo organizirana v prostorih Studijske knjižnice razstava esperantskega tiska, v jeseni pa bodo imeli začeti in nadaljevalni tečaji.

Predsednik društva Franc Prus

ustanovitev delavskega izobraževalnega društva »Danica« v Metliki. Metlika je bila v tej dobi majhno, konservativno mesto, v katerem so med redkimi izobraženci prevladovali liberalci, obrtniki pa so bili še vedno združeni v svojem cehovskem društvu metliških mojstrov in pa pogrebni bratovščini Rešnjega telera. Družabno življenje se je v teh letih odvijalo v Narodni čitalnici, ki je bila po ustanovitvi najstarejša tovarstveno društvo na Dolenjskem (ustanovljeno 1893), je prav tedaj doživljalo svojo krizo, saj je 18. avg. 1906 na izrednem občnem zboru njen član zdravnik dr. Dereani predlagal, naj se čitalnica v Metliki razpusti, češ da so se taka in podobna društva

Mar ne bi šlo tudi drugje tako?

Marca je končala s poukom in delom kmetijsko-gospodinjstva šola v Sentjerneju, katero že 4 leta uspešno vodi Anica Somrakova. V tem času se je šolalo v tej šoli 95 deklet in 76 fantov, bodočih kmečkih gospodarjev in gospodinj. Letos je bilo v šoli 30 fantov in 18 deklet.

V prvih dveh letih so fantje nekam nezaupno in sramežljivo stali ob strani, kot da se zanje skoraj ne spodobi več, da bi hodili v šolo. Prijavili so se, a ko so videli živahnost, zgovornost in pridnost deklet pri delu in predavanjih, so se menda ustrašili njihove premoči in so drug za drugim izostali od pouka. Ostalo je le osem najpoddjetnejših. Zanimanje pa je naraslo. V drugem šolskem letu je obiskovalo šolo že 9 fantov, tretje leto je njih število naraslo na 28 in letos jih je bilo že 30, torej veliko več kot deklet. Dekleta pa zato vendarle niso ušla!

Zanimiva je ugotovitev, da se dekleta priklajajo rade in komaj čakajo na pričetek pouka, fante pa je treba na vse načine privabljati. Ko pa enkrat poslušajo nekaj dobrih predavanj, dobijo voljo do učenja in poprimajo z velikim veseljem. Nekaj fantč je v četrtem razredu osnovne šole služil za hlapčka in le na dolgotrajno prigovarjanje učiteljice in gospodinjice ponavljal in srečno, dasi s težavo, končal četrti razred osnovne šole.

Prihodnje leto je uvidel gospodar vpisal fanta v kmetijsko šolo. Sedaj pa se je stvar preokrenila. Fanta, ki prej ni imel smisla za šolo, so zainteresirala zanimiva gospodarska predavanja. Komaj je čakal, da je šel v šolo. Umrl, počesan in skrbno oblečen je prihajal v učilnico. Ko ga je nekoč srečala učiteljica iz osnovne šole in ga vprašala, kako mu gre, ji je povedal, da ji je zelo hvalježen, ker mu je pomagala do končati osnovno šolo in mu tako omogočila možnost nadaljnje izobrazbe.

»Vsako leto se naučimo kaj novega!«

Imamo nekaj primerov, ko so fantje, ki bodo kot najstarejši sinovi po očetu prešli posestvo, obiskovali šolo po dve leti, eden celo kar vsa štiri leta. Dva zelo resna fanta, ki sta bila v šoli pred vojaškim rokom, sta se po končani vojaški ob-

veznosti ponovno priklajala v šolo.

Pravijo, da se vsako leto kaj novega nauče, saj naše kmetijstvo stalno napreduje in vsak napreden gospodar stremi, da bi znal na čim boljši in čim lažji način donosno kmetovati. Teoretične predmete so predavali v zadnjih dveh letih razni kmetijski strokovnjaki, in sicer: sadjarstvo in vinogradništvo s kletarstvom inž. Hrčec, poljedelstvo in travništvo inž. Linzer, žvinorejo inž. Lovko, perutinarstvo in vrtnarstvo Joži-

Letošnji obiskovalci zimske šole

ca Cudovanova, o zdravstvenih nasvetih je predaval mladini domači zdravnik dr. Saje. Splošne predmete so razlagali predmetni učitelji: Sentjernejske gimnazije: slovenščino, zgodovino in zemljepis Anica Cvetičeva, računstvo pa Boris Gabrčič. Gospodinjstva predavanja, praktično kuhanje in ročno delo je vodila voditeljica šole Anica Somrakova, šivanje pa Anica Stembergerjeva. Mlade bodoče gospodinjice so štirikrat tedensko kuhale in se naučile pripravljati zdravo in okusno domačo hrano. Lepo je bilo videti rdečelice mlada dekleta v belih abica in snežnobelih predpasnikih, ko so hitele s skledami in pladnji, polnimi kuharskih dobrot, iz kuhinje v jedilnico, kjer so se učila tudi serviranja in legega vedenja pri mizi.

Že to lesen v novih prostorih

Sola je trajala štiri mesece. V tem času se je mladina tudi kulturno udeleževala. Radi so

prepevali, v prostem času so nastudirali dramo »Masčevanje usode«. Navdušene mlade igralce in igralci so redno in z velikim veseljem prihajali ob vsaki uri. Vsi mladi igralci so dobro znali in odigrali svoje vloge. Po končanih predstavah so z veseljem in zadovoljstvom ugovarili, da trud ni bil zaman, saj je bil finančni uspeh igre prav dober in bi lahko pripomogel, da bi vsi udeleženci šole šli na daljšo ekskurzijo. V narčtu je bil izlet Split-Rab in nato po možnosti še malo na

prepevali, v prostem času so nastudirali dramo »Masčevanje usode«. Navdušene mlade igralce in igralci so redno in z velikim veseljem prihajali ob vsaki uri. Vsi mladi igralci so dobro znali in odigrali svoje vloge. Po končanih predstavah so z veseljem in zadovoljstvom ugovarili, da trud ni bil zaman, saj je bil finančni uspeh igre prav dober in bi lahko pripomogel, da bi vsi udeleženci šole šli na daljšo ekskurzijo. V narčtu je bil izlet Split-Rab in nato po možnosti še malo na

H koncu še nekaj glede šolskih prostorov. Vsa štiri leta je bil pouk v prostorih nižje gimnazije, kjer gostuje v popoldanskem času že osnovna šola, in je zato velika stiska za učilnice. Pred dvema letoma je občina Sentjernej pričela zidati poslopje za kmetijsko gospodinjstvo šolo, ki bo skoraj dograjena. Veselimo se že, da bo mo mo jeseni lahko pričeli s poukom v novi šoli, ki stoji sredi legega sadovnjaka in njivskih parcel, katere bo dalo šoli na razpolago Državno posestvo Sentjernej. Tako bodo mladi gospodarji in gospodinjice lahko s praktičnim delom izpopolnili teoretično pridobljeno znanje.

Y.

IZ NAŠIH KRAJEV

To in ono iz okolice Velikih Lašč

Mnogo nedeljo so v Robu skupnosti tridesetletno splošno obsejalni tečaj, Obiskovalci ga je 44 žena in deklet, vodila ga je tov. Lukežičeva iz Kočevja. Ob zaključku so tečajnice priredile razstavo svojih izdelkov. Obiskovalci so pohvalili uspehe, ki so jih dosegle tečajnice v tako kratkem času.

Župni upravitelj Novak Stojan iz Gregorja je bil obsojen na dva meseca zapora zaradi zlorabe cerkve v politične namene. Novak se je kot župni upravitelj vmešaval v delo KUD »Slemen« in je hotel na vsak način njegovo delo zavreči in družbo popolnoma razbiti. Zaradi tega delanja so ga tudi člani SZDL nedavno izključili iz SZDL.

Vodstvo in zadrugniški KZ Ortnek so pred dnevi pregledali svoje delo v minuti; poslovno dobi. Občni zbor je pokazal, da je bilo delo zadruge kljub raznim pomanjkljivostim zadovoljivo. Grajali so de lete nekaterih odskov in trgovske poslovalnice, ki je imela v preteklem letu zaradi poslovanja nekaj priamankilaja.

Pretekli ponedeljek je izbruhnil požar v skladišču suhe robe KZ Karlovice. Vzrok požara je bil ta, da so bile požarno varnostne naprave v skladišču slabe in da je bila v dimniku razpoka. Škoda, ki jo je povzročil požar, je približno 4 milijone din. Pogorelo je vse ostrešje in precej vsakišnje suhe robe.

18. aprila je bila občinska konferenca SZDL za občino Lašče. Splošna ugotovitev je bila,

da so organizacije SZDL laške občine s svojim članstvom v zadnjem času dosegle nedvomno pomembne uspehe v ideološkem političnem delu.

V krogu svoje družine in svojih prijateljev bo 27. aprila praznoval 75-letnico svojega rojstva Debeljak Janez iz Dvorske vasi pri Velikih Laščah. Debeljak je bil vedno narodnjak in je stremel za napredkom svojega kraja. Tudi za časa ljudske revolucije je bil v letu 1942 sekretar OF. Po vojni je bil prvi predsednik KNOČ Dvorska vas, večkrat je bil od-

bornik OLO Grosuplje in Kočevje. Debeljak je odlikovan z Redom zasluge za narod III. stopnje in z gasilskim odlikovanjem. Prijatelji in znanci mu kličejo še na mnoga leta.

V Ponikvah so pred dnevi ustanovili radioamaterski krožek. Vanj se je vključilo še precej kmečkih fantov in deklet in imajo za to panogo LT precejše zanimanje. Okrajni odbor LT jim bo nudil vsestransko pomoč. Zato upamo, da bo krožek dosegel pomembne uspehe na polju radiomaterstva.

Pečenka po 1250 din kilogram

Nikar ne mislite, da je to neokusna šala. 13. aprila letos je prišla skupina delavcev v Kolodvorsko restavracijo v Črnomlju. Eden od njih je naročil malo pečenko, katero mu je prinesla natakarica Barica. Pečenka pa je bila v resnici majhna, da so se ji vsi gostje tujili. To toliko bolj, ker je natakarica rekla, da stane 75 din. V navzočnosti več gostov je naročnik pečenko stehal in ugotovil, da tehta komaj 6 dekagramov. Gostje so izračunali, da stane kilogram pečenko v tej restavraciji 1.250 din. Zadevo so poročili trgovinski inspekciji OLO Novo mesto, katera bo, upamo, zadevo do kraja razčistila.

Kako se v Stopičah pripravljamo na Dan pomladi

Na nižji gimnaziji kakor tudi na osnovni šoli v Stopičah se že dalj časa vestno pripravljamo na dan pomladi, za šolsko mladino največjelejši praznik. Sestavili smo tudi, če spored, ki bo trajal ves dan; ob petih zjutraj budnica nas to pohodi Zelenega Jurja, izlet k spomeniku Majde Silc, tekmovalne v bližini spomenika, vrnitev in kres.

Budnico bodo igrali dijaki, saj imamo tamburaški zbor, ki zna že precej lepih pesmi. Da pa bo vse skupaj še bolj očeto, bodo plesali, ki so vključeni v pomladski gasilski gasilski, od časa do časa zbori v svoji rogi in s tem naznanili — danes praznujemo dan pomladi!

Kmalu po budnici se bodo zbrali v šoli pionirji in začeli krasiti Zelenega Jurja. Okoli sedemih bo sprejeli v Zelenem Jurju ob spremljavi rogov piščali tamburji in harmonike krenili po vasi in obiskali najzastavljene ljudi, predstavnik organizacije, preživle borce, matere in vdove padlih partizanov ter jim žele srečno in veselo pomlad v naši svobodni domovini.

Medtem ko bo Jurij hodil po zdravstvena postaja v prostorih stare osnovne šole. Zdravstvena postaja je bila res nujno potrebna, saj so se morali prej bolniki voziti z vlakom na zdravniške preglede v Črnomelj ali Metliko. Potrebno je, da bi čimprej dobili tudi zobozdravnika.

Pionirke in pionirji iz Semiča se pridno pripravljajo za občinski praznik in okrajni pevski festival. Pionirski pevski zbor, ki ga vodi učiteljica Nežika Ložarjeva, bo zapel več pesmi na proslavi prvega maja in v počastitev Titovega pojstnega dne.

vasi, pa se bodo dijaki in učenci zbrali pred šolo in čakali na povratek Zelenega Jurja, kar bo nedvomno zelo zanimivo, kajti ta običaj bomo praznovali tu prvič. Tudi mi ga hočemo otiati pozabi, vrniti ga hočemo ljudstvu.

Ko si bodo otroci dovolj nagledali Zelenega Jurja, jih bo popeljal v svoj dom — v prosto naravo. Sli bomo k spomeniku Majde Silc. Med potjo bo Jurij obiskal še zasluzne ljudi na Težki vodi, predvsem preživle in težitirane z Raba.

In pri spomeniku? Tu bo za otroke najbolj zanimivo. Vsakdo se bo lahko po svoji volji sprostil in razveselil, kajti spored za tu je tako pripravljen, da bo za vsakega nekaj. Razdeljen je nekako na tri dele: atletsko in šaljivo tekmovalne, tekmovalne in streljanje, spuščanje znanj in v igri Med dvema ognjena.

Pri atletskem tekmovalju bodo sodelovali najbolj iz vsakega razreda. Da bo to izvedljivo že sedaj treniramo v teku na 60 me-

trov, skokih v daljino, višino, metanju žoge in vztrajnostnem teku. Za šaljivo tekmovalje bo vsak pionir prispeval po eno pisnico, ki jo bo poboval in opisal že v šoli.

Tudi zadnji del tekmovalja bo precej pester. Učenci bodo razdeljeni v skupine, ki se bodo pomerile v igri: Med dvema ognjenima, strelska družina, ki zelo vestno dela, pa bo priredila športno tekmovalje-ciljanje piščali. Za zaključek pa bo še tekmovalje v spuščanju znanj.

Razred, ki bo pri celokupnem tekmovalju najbolj uspešen, bo rezultat, bo prejel prehodno zastavico in jo obdržal do 25. maja, ko jo bodo ponovno podelili najbolj uspešnim razredom v tekmovalju za Titov rojstni dan.

Da bo izkoristen res ves dan, bomo zvečer, ko se bomo vrnili s tekmovalja, zažgali še kres se ob njem in ob spremljavi harmonike razveselili, zapeli nekaj pesmi in zaplesali, nato pa s velikimi občutki domov. Zl.

Člani Prešernove družbe, knjižarne in uprava v Ljubljani, Tomšičeva 9.

15. aprila 1955 je bil v Črnomlju množični sestanek vojaških vojnih invalidov. Sestanka so se v precejšnjem številu udeležili osebni in družinski invalidi. Vodil ga je predsednik Lojze Stariha. Člani so razumeli pomen sestanka in želijo, da bi se večkrat sestali.

Pogovarjali so se o nameravani izletu na Rab — nekdanjo mučnino. Govorili so tudi o tem, naj bi šli na ta izlet tudi otroci padlih borcev, da bi videli kraje, kjer so trpeli in umirali za svobodo njihove očetje in matere.

Pred tem velikim izletom pa organizirajo črnomljski invalidi izlet preko Murne gore v partizansko bolnišnico, da bi si ogledali kraj, kjer so se med vojno zdravili vsi boro.

Po dosedanjih podatkih je na območju Oblo Črnomelj še okrog

20 invalidov, ki še niso člani naše organizacije. Sklenili smo, da je treba prebrati tudi nje, kar bomo smatrali za eno bodočih nalog.

K. E.

Člani Prešernove družbe, knjižarne in uprava v Ljubljani, Tomšičeva 9.

15. aprila 1955 je bil v Črnomlju množični sestanek vojaških vojnih invalidov. Sestanka so se v precejšnjem številu udeležili osebni in družinski invalidi. Vodil ga je predsednik Lojze Stariha. Člani so razumeli pomen sestanka in želijo, da bi se večkrat sestali.

Pogovarjali so se o nameravani izletu na Rab — nekdanjo mučnino. Govorili so tudi o tem, naj bi šli na ta izlet tudi otroci padlih borcev, da bi videli kraje, kjer so trpeli in umirali za svobodo njihove očetje in matere.

Pred tem velikim izletom pa organizirajo črnomljski invalidi izlet preko Murne gore v partizansko bolnišnico, da bi si ogledali kraj, kjer so se med vojno zdravili vsi boro.

Po dosedanjih podatkih je na območju Oblo Črnomelj še okrog

20 invalidov, ki še niso člani naše organizacije. Sklenili smo, da je treba prebrati tudi nje, kar bomo smatrali za eno bodočih nalog.

K. E.

Člani Prešernove družbe, knjižarne in uprava v Ljubljani, Tomšičeva 9.

15. aprila 1955 je bil v Črnomlju množični sestanek vojaških vojnih invalidov. Sestanka so se v precejšnjem številu udeležili osebni in družinski invalidi. Vodil ga je predsednik Lojze Stariha. Člani so razumeli pomen sestanka in želijo, da bi se večkrat sestali.

Pogovarjali so se o nameravani izletu na Rab — nekdanjo mučnino. Govorili so tudi o tem, naj bi šli na ta izlet tudi otroci padlih borcev, da bi videli kraje, kjer so trpeli in umirali za svobodo njihove očetje in matere.

Pred tem velikim izletom pa organizirajo črnomljski invalidi izlet preko Murne gore v partizansko bolnišnico, da bi si ogledali kraj, kjer so se med vojno zdravili vsi boro.

Po dosedanjih podatkih je na območju Oblo Črnomelj še okrog

20 invalidov, ki še niso člani naše organizacije. Sklenili smo, da je treba prebrati tudi nje, kar bomo smatrali za eno bodočih nalog.

K. E.

Člani Prešernove družbe, knjižarne in uprava v Ljubljani, Tomšičeva 9.

15. aprila 1955 je bil v Črnomlju množični sestanek vojaških vojnih invalidov. Sestanka so se v precejšnjem številu udeležili osebni in družinski invalidi. Vodil ga je predsednik Lojze Stariha. Člani so razumeli pomen sestanka in želijo, da bi se večkrat sestali.

Pogovarjali so se o nameravani izletu na Rab — nekdanjo mučnino. Govorili so tudi o tem, naj bi šli na ta izlet tudi otroci padlih borcev, da bi videli kraje, kjer so trpeli in umirali za svobodo njihove očetje in matere.

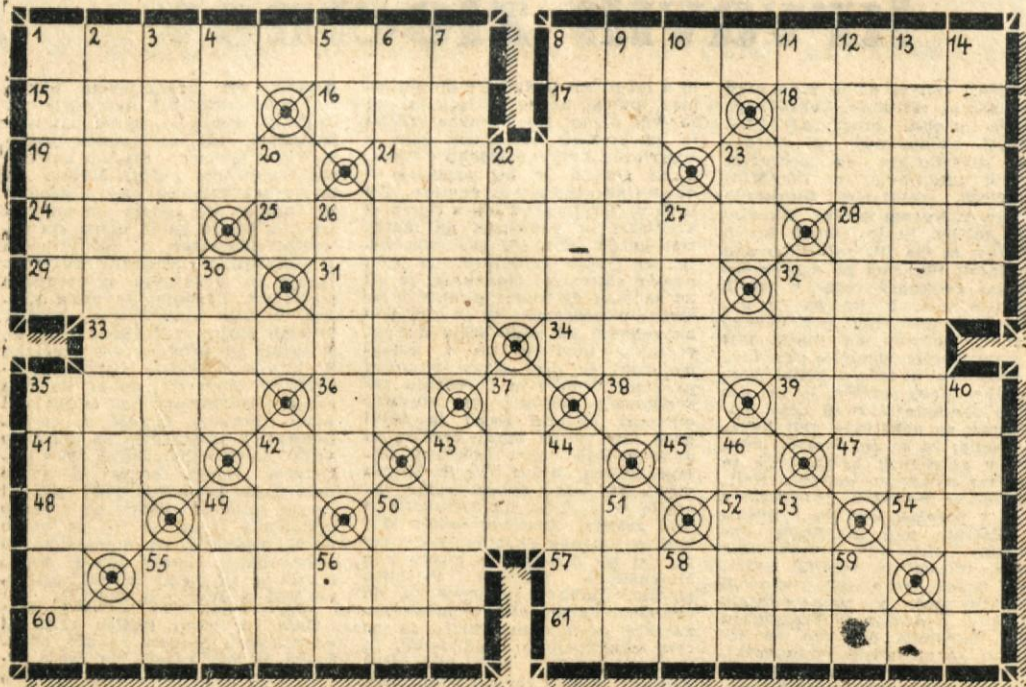
Pred tem velikim izletom pa organizirajo črnomljski invalidi izlet preko Murne gore v partizansko bolnišnico, da bi si ogledali kraj, kjer so se med vojno zdravili vsi boro.

IZPREJ OKROŽNEGA SODIŠČA V NOVM MESTU

Leta ne morejo izbrisati krvavih zločinov

Prejšnji četrtke se je začel pred petletskim senatom okrožnega sodišča proces proti ANTONU PERKU računovodji pri Državnem sekretariatu za proračun LRS v Ljubljani, in FRANCU GUSTINU, čevljarju industrije čevljev v Novem mestu. Okrožni javni tožilec in je obtožil hudih zločinov, ki sta jih počenjala nad zavednimi Slovenci po septembru 1942 vse do konca vojne v kraji pod Gorjanci. Perko pa se posebej kot poveljnik policejskega zbora v Kočevju od junija 1944 do kapitulacije Nemčije. Za javno razpravo, ki teče v veliki dvorani okrožnega sodišča, je ves čas veliko zanimanja. Pred očmi poslušalcev se odvijalo del krivice, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljudski duhovniki, legisti, belji in domobranci klavirali v potokih krvi in v nešteti zločinah nad zavednimi domoljubni, aktivisti osvobodilne fronte, tence in četniški partizani. Grozo vzbujajoče izpovedi številnih prič, ki pripovedujejo sodnikom o nasilju in brezpravju tistih žalostnih dni, ko so se združili protisljud

Prvomajska nagradna križanka

Reševalcem in ljubiteljem križank izročamo danes »Prvomajsko nagradno križanko. Za 6 izžrebancev smo pripravili tale darila:

1. nagrada: 1000 din.
2. nagrada: K. Grabeljšek: Dolomiti se krušijo.
3. nagrada: F. Barbieri: Crna internacionala.
4. nagrada: Z. Nemeček: Zahodno od Panonije.
5. nagrada: T. Drešar: Sestra Carrie.
6. nagrada: A. Mairaux: Vihar v Sanghajju.

Knjižna darila so vezana v platno oz. polusnje. — Rešitve je treba poslati uredništvu najpozneje do 10. maja. V levi spodnji kot kuverte napišite unagradna križanka, svoj naslov pa na časopisni rob ob križanki. Matematično napisanih rešitev ne bomo upoštevali, pisma, ki ne bodo dovolj frankirana, pa bomo zavrnili.

Vodoravno: 1. Pogorje na Dolenjskem; 8. skalnat; 15. koralni otok; 16. iglasto drevo; 17. na-

Samo do 1. julija je še čas, da naročite priljubljeno knjižno zbirko »Kmečke knjige« za leto 1957.

Stiri odlične knjige za 300 dinarjev: Koledar Kmečke knjige za 1957, povest priljubljene pisateljice Antona Ingoliča Ugasila dolina, tretji zvezek dr. Grafenauerjeve Zgodovine slovenskega naroda in pa delo ing. Franceta Adamiča Obnova naših sadovnjakov.

Se danes pošljite naročilnico. Zadošča dopisnica!

Založba »Kmečke knjige«, Ljubljana, Miklošičeva 6

IGRAJTE NA SREČKE

Prvomajske loterije žrebanje 4. maja

Navpično: 1. listnato drevo; 2. obložiti s tovorom; 3. štiti roko pred mrazom; 4. uradna krtica za našo armado (v slovenščini); 5. krtica za nota bene (= pomni); 6. izdelovalec copat; 7. prebivalec Iraka; 8. prazničen izraz za remek delo; 9. pripadnik največje azijske države; 10. vzdih; 11. osebni zajemek; 12. pravičen izraz za remek delo; 13. posnemanja, posnetki; 14. nemudoma; 20. krtica za ljudska pravica; 22. kurir, poslanec; 23. osebni zajemek; 26. priprava za pretakanje tekočine; 27. igra s kartami; 30. naziv; 32. hudobni; 35. utemeljitelj protestantizma (luteranstva); 37. znoj; 40. kemična prvina (znak Re, konča se na -ij); 42. Avar; 43. teža ovitka ali posode; reka v Jugoslaviji; 44. reka na Dolenjskem; 46. posedujem; 49. glavni števniki; 50. športna panoga; apetit; 51. grški bog vetrov (začetna črka je E); 53. glagol gibanja; 55. krtica za starejši; 56. pogojnik; 58. kravji glas; 59. veznik.

Zasluzeno priznanje

Zdravnicu Genio Sakin iz New Yorka so razglasili za ženo, ki je v letu 1955 pokazala največ človekoljubja. Dr. Sakin je specialistka za plastično kirurgijo. V zadnji svetovni vojni je rešila neizogibne smrti okrog 500 težko ranjenih vojakov. Po vojni je zdravila v Grčiji in na Srednjem vzhodu, sedaj je pa odšla na Japonsko, kjer bo zdravila rane tistih meščanov Hiroshime in Nagasakija, ki še niso ozdravljeni od posledice eksplozije atomske bombe.

Dopisujte

v Dolenjski list!

Spomenik pericam

»Skrbim pericam, ki so potonile v tem sinjem morju na dan mrtvih 1891. Nepozabljen spomin in večni mir«, piše na spomeniku, zgrajenem v obliki piramide v Preku na otoku Ugljanu. Na spomeniku so vklesane tudi imena 16 žena.

Zene z otoka Ugljana, posebno iz naselja Preka, so staroznane Zadrške perice (Zader je nedaleč od Ugljana). 2. novembra 1891 se je 16 peric v opranim perilom odpeljalo v čolnu proti Zadru. Komaj pa so prišle od obale, je zadivjal vihar in vseh 16 žensk je utonilo.

Šola z 10 učenci

Na otočku Ošljak v bližini Zadra imajo ljudsko šolo, ki ima kot vsaka druga štiri razrede, toda samo — 10 učencev. »Malo jih je, so pa odlični učenci.« Jih hvalijo štiri učiteljske Vuksanovič. Pa to še ni vse: vsi učenci se pišejo enako: Valič.

Požrtvovalna krvodalca

Dunajski zakonca Hugo in Charlotte Erhard (52 in 58 let) sta prostovoljna krvodalca. Zena je doslej dala 210, mož pa 175 litrov krvi. Rešila sta že mnogo življenj. Za svojo izredno požrtvovalnost sta prejela veliko diplom in priznanj.

Pomenljive novosti naše industrije

Naša industrija je visoko razvita. Zadnja leta je pa začela izdelovati nove predmete za široko potrošnjo, celo take, o katerih nismo mislili, da bi jih naše tovarne že sedaj zmoгле. Industrija daje na trg sodobne novosti, nekatere od teh predmetov že celo izvažamo. Marsikdo, ki bere o raznih tehničnih pripravah, ki jih za gospodinjstvo in druge potrošnike izdeluje tuja, ne ve, da precej tega izdelujemo že tudi mi, v domačih tovarnah, a domačinim ljudem.

V MARIBORU IZDELUJEJO HLADILNIKE
V Mariboru in v Bistrici pri Mariboru izdelujejo hladilnike — v Mariboru tovarna »Hidromontaža«, v Bistrici pa tovarna pločevinastih izdelkov. Pa tudi na skrajnem jugu države, v Bitolju, bodo v kratkem začeli serijsko izdelovati hladilnike raznih izmer in hladilne naprave. Koliko bodo te naprave koristile gospodinjstvom, klavnicam, prodajalnam mesa in raznim industrijskim podjetjem, si lahko mislimo.

DOMAČI PISALNI STROJI
V Ljubljani imamo že od leta 1952 »Tovarno pisalnih strojev«. Prototip iz leta 1952 so v marsičem izboljšali. Pisalni stroj te tovarne tehtja 14 in pol kg, je zelo prikladen za razstavljanje in ga lastnik lahko sam čisti. Lani so izdelali okrog 700 pisalnih strojev (znamka »Emo-

Prvi maj 1943 v Beli krajini

Zelo različne so bile metode, s katerimi so naši ljudje v času okupacije poleg oborožene borbe izpričevali svojo željo po svobodi, svojo neomejeno vero vanje v lepše dni, hkrati pa okupatorja prezirali in dražili ter mu dokazovali, kako prav bo, če čimprej izgine. Eden takih načinov izražanja ljudske zavesti in manifestacija enotnosti je bilo praznovanje nacionalnih praznikov, zlasti pa prvega maja.

Tudi za prvi maj 1943 je OF Slovenskega naroda pripravila manifestacije v oblikah, kakršne so pač možne v posameznih krajih in s katerimi bo okupatorju ponovno dokazana naša nacionalna in napredna zavest. V resnici so v noči pred prvim majem 1943 zagoreli veliki kresovi po vseh hribih Bele krajine, bilo pa je tudi več drugih oblik ljudskih proslavljanih dneva dela.

Članji in aktivisti rajonskega odbora Stari trg smo pripravili velik kres na vrhu Debelega vrha na koti 864, kjer je stikala še štirih katastrskih mej. Celopopoludne smo vlačili skupaj suhljad in jo zlagali v piramido. Ko se je storila trda tema, smo to piramido podkurili. Kmalu je

zagorel plamen do 20 in več metrov visoko in daleč naokoli razsvetljeval sicer pusti hrib. Skoraj obenem so zagoreli kresovi na drugih hribih Bele krajine. Dolgo nismo smeli ostati pri ognju, ker je bila nevarnost, da bodo Italijani iz Crnomlja pričeli obstreljevati hrib s topovi. Pa niso nič streljali. Kako bi tudi, saj niso vedeli, kam bi usmerili topove, saj je gorelo povsod krog njih. Številni kresovi so jih samo še bolj poparili, saj so vedno bolj spoznavali, kaj pomenijo, našim ljudem pa so vili novega upanja v zmago.

Se danes mi je v spominu, kako so tovariši aktivisti za prvi maj 1943 ponagajali Italijanom v Crnomlju. Maverlin in Doblička gora sta bila stalna tarča italijanske artilerije v Crnomlju, pa so se ljudje temu že kar navadili ko vrabci strašila v prosu. Za ta prvi maj so Maverlinčani izobesili na visok drog na posekovanem šoti na Maverlinu veliko kredo zastavo. Ni znano, ali jo Italijani niso zapazili ali je niso hoteli videti. In tako je celopopoludne ponosno plapolala na drugo, vidna daleč naokoli. Končno jo je opazil nek oficir okoli ene ure popoldne. Besno preklinjajoč je odhitel na Gri-

dek, kjer je bila baterija topov, in ukazal zastavo sklatiti. Toda zastoni so vse popoldne s štirimi topovi nabijali v soncu, viharajočo rdečo zastavo, ostala je tam do noči. Zanje je bila neuničljiva, kot je bila neuničljiva narodno osvobodilna borba naših ljudi, ki je dobre štiri mesece pozneje poglala z naše zemlje italijanske okupatorje, toda brez topov in druge opreme, ki so jo čeprav neradi pustili nam.

P. Romančič

»Pazite, da ne boste eden izmed njih!«

Angleži imajo hudo nadlogo: stalno naraščanje prometnih nesreč, pri katerih vsako leto zgubi življenje nad 5000 ljudi. Vsi angleški časopisi so začeli resen boj proti tem nesrečam. Opozarjajo na prometne predpise, poučujejo ljudi, kako naj se vedejo na prometnih krajih in podobno. Neka ilustrirana revija je prinesla celostransko sliko — fotografijo pet tisočglove množice, pod njo pa napis: tolikšna množica je vsako leto smrtna žrtev prometa. Pazite, da ne boste tudi vi eden izmed njih!

torje, ure in še marsikaj, kar smo morali prej upazati.

PESTRA PRODUKCIJA

Razen naštetih reči, pa naše tovarne izdelujejo še marsikaj — radijske sprejemnike, daljnogleda, mikroskope, avtomatične telefonske centrale, žarnice za avtomobile, fluorescentno razsvetljavo (»Elektrokovina« Maribor), v Ljubljani in Zagrebu so naši strokovnjaki izdelali celo elektronski mikroskop, pravočudo sodobne tehnike. Vedno manj je takih kompliciranih izdelkov, ki bi jim naša industrija ne bila kos. Nekateri so šele na začetku poti, druge proizvajamo že serijsko. Domača kolesa so pa že tako dolgo znana.

PA SE DOMAČI »TELEVIZNIKI«

Na vrhu ljubljanskega nebočičnika štrli visoka antena, v sobi pod njo pa sleherni kot skupina strokovnjakov ogleduje televizijski spored iz Italije. To je eksperimentalna skupina Instituta za elektrovezve v Ljubljani. Ze šest let deluje ta te-

levizijski laboratorij in pripravlja kadre strokovnjakov za našo domačo televizijo, ki je že na pragu. Na prvi mednarodni radijski razstavi v Ljubljani si je prve domače televizijske prenose ogledalo 17.000 ljudi. Strokovnjake torej že imamo, le televizijske mreže še ne. V Slovenskem Primorju pa že sedaj lahko sprejemajo oddaje italijanskih televizijskih postaj. Ko si bomo priskrbeli še devizna sredstva, bomo tudi pri nas začeli s televizijskimi oddajami in serijsko proizvodnjo televizijskih sprejemnikov.

Tako smo na kratko naštetli nekaj presenetljivih novosti, ki jih naša industrija že izdeluje, ali jih bo začela v kratkem. Večina teh novih proizvodov je namenjena širokemu krogu potrošnikov. Ko bomo kmalu dobili še domače aparate za pranje perila, sesalce za prah in podobne gospodinjstvene predmete, bo našim gospodinjstvom delo izredno olajšano. Ker bomo te predmete izdelovali serijsko, tudi ne bodo dragi tako, kot so uvoženi.

Zanimiva novost

Dejstvo, da proda Jugoslovanska loterija v Sloveniji vsak mesec čez 100.000 srečk pomeni, da vsak mesec igra na eno srečko deset prebivalcev. Če pa naredimo letni obračun, bo leta pokazal, da kupi več kot po eno srečko letno vsak prebivalec Slovenije. To dokazuje, da je ljudstvo sprejelo to igro in zato vsakega 10. in 25. v mesecu v mnogih družinah kujejo smeje načrte in pričakovanju velikega dobitka ali celo premije, ki naj bi bistveno spremenila dosedanje življenje, zamajala marsikatero vrzel, ki jo je naredil podoba, ali uresničila prenekatere sanje in pričakovanja. Res je, da sta ta datuma že grdo prevzela mnoge, ki so nanje gradili svoje načrte, res je pa tudi to, da je že marsikdo začel od sreče, ko je videl številko svoje sreče natisnjeno v žrebnih listih.

Se pred kratkim se je to zgodilo mladi Serafini Ogrini, blagajničarki podjetja »Odpad« v

Nekaj posebnega pa je način žrebanja. Izžrebanje bo vsakega 4. maja, v šestem mestnih številki, med njimi 3, na katere bodo imetniki srečk zadeli premije po 1 milijon, 1 milijon pet sto tisoč in dva milijona dinarjev. Na ostale 3 šestmestne številke bodo podeljeni vsi ostali dobitki in sicer na naslednji način:

Na srečke, katerih končnice so ujemajo s končnico izžrebane številke samo v enih ali dveh imetniki zadeli dobitke po 400 dinarjev. Če se ujemata dve zadnji številki, pripada dobitniku tako dobitek 400 din, kakor tudi naslednji višji dobitki. Če se ujemajo tri zadnje številke zadne dobitnik poleg že navedenih dveh dobitkov še tretji višji dobitki itd. Potem takem srečka, katere številka se postopoma ujema z izžrebano številko (to je vseh šest mest), je dobitnik vsa vezana dobitkov, in zadene 571.600 din ali 787.400 din ali 1.014.400 din. Igralcem, ki se zanimajo za podrobnosti tega načrta priporočamo, da se o njih pozanimajo pri prodajalcih srečk.

Torej poleg rednega 92. kola, ki so ga žrebali 25. tega meseca v Surdulici, imamo tokrat možnost igrati še PRVOMAJSKO LOTERIJ. Kdor ni imel sreče 25. aprila, se mu ta lahko nasmeje 4. maja. Pravijo, da je tovarnišča zgrajena iz kopra imela srečo zato, ker je prvič v svojem življenju kupila srečko. Drugo polovico iste srečke pa je imel tov. Vilko Babit, uslužbenec podjetja PTT v Kopru, ki pa je vztrajal igrarec na srečke Jugoslovanske loterije. Če je prva zadela 400 tisoč, ker še doslej na srečke ni igrala, a drugi zaradi svoje vztrajnosti je videl, da sreča čeni prav te lastnosti. Zato želimo srečo tako tistim, ki prvič igrajo, kakor tudi tistim, ki pri igri vztrajajo!

K. N.

OKROGLE

ZENSKA ZGOVORNOST

Mož je prišel na milico in prijavil, da mu je izginila žena.

»Kako se je to zgodilo in kdaj?«

»Pred tednom dni.«

»Ja, človek, zakaj pa niste že prej prijavili?«

»Veste, rekla je, da gre v telefonsko govornico telefonirati svoji prijateljici. Ker poznam njeno zgovornost, me prvih nekaj dni sploh ni zaslišalo, šele redaj mi je njen izostanek postal sumljiv...«

NA PLESU

»Res ne vem, kaj je nočoj z menoj. Še nikoli nisem tako slabo plesal.«

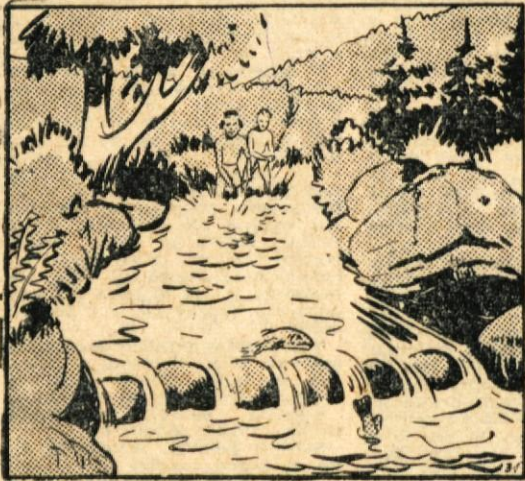
»Oh, kaj ste res že kdaj plesali?«

NAROB E RAZUMELA

»Ali boste zavpili na pomoč, če vas skušam poljubiti?«

»Kaj potrebujete pomoči?«

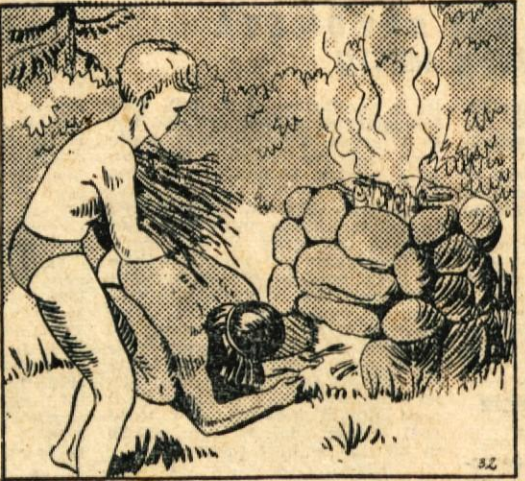
V SAMOTAH PRAGOZDA

31. Za jezom sta potlakovala dno s ploščatimi kamni, da je bila voda samo nekaj centimetrov globoka, niže pa sta napravila še en jez. Nato sta z vejami podila ribe pred seboj v vodi navzdol. Ko sta prišla do jezca, je za njim v plitvi vodi kar mrgolelo rdeče pikčastih postrvi.

34. »Kaj, slab dan? Ti že pokažem! Zdal je nalašč vržem iz postelje! Po teh besedah je Vilče potegnil Roka iz toplega kupa igličevja in ga na pol kotlil, na pol nesel, čeprav se je Indijanec branil, doli k potoku in ga tam z glasnim krikom vrget v tolmun.

32. Polovila sta jih kar z rokami in pometala na suho. Nato sta si v bližini zgradila iz kamna nekakšen dimnik, v katerega sta obesila ribe. Podkurila sta z vrbovimi vejicami, ki so dajale dovolj dima, da se je ribje meso dobro prekajalo.

35. Vilče je čakal na bregu, da se pojavi iz vode Rokova glava. Ali čudno, tovariša ni bilo od nikoder. Vilče je bil že v skrbih, Rok pa je spaval pod vodo na drugo stran in se spazil tovarišu za hrbet. »Zelo slab dan!« je zabrundal in pahnul Vilčeta v vodo.

33. »Vstani!« je zaklical Vilče, ko je naslednje jutro sonce komaj pokukalo čez vrhove dreves. »Zakaj pa?« je zagodnjel Rok. »Zato, ker je danes najvažnejši dan v letu in te ni morem niti za hipce pogrešati. Danes je moj rojstni dan.« »Huuk! je zamrmral Rok, »prav slab dan...«

36. Sledila je kratka rokoborba v vodi in na suhem. Ko sta se fanta dobora upejala, sta se lotila ribjega zajtrka. »Veš kaj, Rok,« je menil Vilče, »ribjega mesa sem že kar sit. Rad bi si privoščil kaj boljšega.« »Pa pojdiva pogledati!« je menil Rok, »morda dobiva drugo pečenko.«